

PLANINARENJE

**KOMOVI
SOLUNSKA GLAVA
ROGOZNA
JADOVNIK
MAGLIĆ**

BICIKLIZAM

**OD STRAŽILOVA
DO TIBETA BIKIKLOM**

AVANTURE

**NORTHERN
CHALLENGE**

**ADVENTURE
RACE „TARA”**

PRIRODA ŠATOR ČOVEK

**POČINJE SEZONA
CAMPINGA**

POZIVAMO TURISTE I TREKERE DA SE PRIJAVE, A
FERIJALCE I PLANINARSKA DRUŠTVA DA UPOZNAJU
NJIHOVE ČLANOVE SA OVIM PROGRAMIMA.

VELIKA TURSKA TURA

Istanbul, Ankara, Kajzeri - Ski centar Erdžijas dag od 2.215 m
do 3.916 m, Kapadokija, Pamukkale, Kuşadası, Efes, Izmir, Troja,
Çanakale, Galipolje

Program putovanja traje 10 dana od 02. do 11. septembra 2011.
CENA: **380 €** (autobus/min. 40 osoba)

ŠESTODNEVNI ARANŽMAN SA USPONOM NA OLIMP (Mitikas 2917 m)
od 02. do 07. juna ili od 19. do 24. septembra 2011. godine
I - CENA: **110 €** (autobus/min. 40 osoba) II - CENA: **135 €**
(minibus/ min. 17 osoba) III - CENA: **170 €** (kombi/min. 7 osoba)

USPON NA OLIMP (Mitikas 2.917 m) I LETOVANJE NA OLIMPSKOJ RIVIJERI (13 i 11 DANA)

Garantovani polasci: 16, 18. i 19. septembar 2011. godine
CENA: OD **145 €** (1/4 studio) DO **195 €** (1/2 studio)

TREKING ALBANIJA (PROKLETIJE) - MAKEDONIJA (GALIČICA)

Desetodnevni aranžman od 17. do 26. 06. 2011. godine
I - CENA: **310 €** (autobus/min. 40 osoba)
II - CENA: **330 €** (24 osobe) III - CENA: **350 €** (17 osoba)

TREKING SKOPJE (VODNO) - OHRID (GALIČICA)

Aranžman 5 dana/3 noći od 18 - 22. maja 2011. godine
CENA: **50 € + 4.500** dinara

LETO 2011.

Grčka, Bugarska, Crna gora, Italija, Španija

DETALJNIJE INFORMACIJE NA
www.vama.rs

Informacije, prijave i kontakt: Posetite nas na prijavnom mestu
FTP VAMA TOURS NOVI SAD, Bul. Mihajla Pupina broj 19, u Novom Sadu,
telefon 021/525-339 ili 528-051, mob. 064/236-95-24 (Bora),
064/614-96-50 (Jelena) ili se prijavite putem e-mail adrese:
office@vama.rs

Više priloga - više strana!

U novom broju našeg/vašeg magazina
malo smo povećali broj stranica zbog
brojnih priloga koji su nam stigli, na
obostrano zadovoljstvo.

U letnjim brojevima koji slede malo
ćemo proširiti spektar outdoor aktivnosti,
koje do sada nisu bile u novinama, pre
svega na sportove na vodi i vazduhu, ali
će, kao i do sada, za planinarenje uvek
biti koja stranica više.

Na našem sajtu na sveže ažuriranim
stranicama, čeka vas još novih priča.
U delu „planinarenje“ možete
pročitati „**Trideset četvrti put prati
se srce...**“ - izveštaj sa ovogodišnjeg
Fruškogorskog maratona autorke **Ane
Bubanje**.

Na linku „**biciklizam**“ su delovi dnevnika **Snežane
Radojičić** sa njene vožnje po Siciliji.

U „putovanjima“, naš prijatelj **Aca Damjanović** priča nam o **Bala-**

tonu u Mađarskoj, najvećem
slatkovodnom jezeru srednje
i zapadne Evrope, ostatku Pan-
onskog mora.

U „**ekologiji**“ se ovaj put
bavimo veštačkim listom, koji
uspešno oponaša proces foto-
sinteze poput prirodnog.

Svako dobro!

urednik JOVAN JARIĆ

MOJA PLANETA 8 • Maj 2011.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje

Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem
elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive
sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan

život / glavni urednik Jovan Jarić . -

Online izd. - Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -

Mesečno . - Dostupno na http://www.mojaplaneta.net

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji
objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su
Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično
ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim
medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i
fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač
ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka. Redakcija i izdavač ne
odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da
vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

MojaPlaneta

Obavezno nas posetite i na našoj
Internet stranici:

www.mojaplaneta.net

jer se sadržinski razlikuje od PDF izdanja
koje je pred vama.

Ukoliko ste ovaj magazin dobili
sa e-mail adrese:

magazin@mojaplaneta.net

već ste na mailing listi i slobodno možete
da prosledite magazin prijateljima. Pod-
setite ih da odu na naša Internet stranicu i
prijave se na mailing listu kako bi redovno
nastavili da dobijaju naredne brojeve našeg
e-magazina.

Priroda, šator, čovek

Počinje sezona kampovanja. Evo nekoliko praktičnih saveta kako se vaš prijatan boravak u prirodi ne bi pretvorio u pakao...

Mesto za kampovanje je ključna stvar. Postoje mesta koja vam obično ostanu u najlepšem sećanju sa putovanja. Postoje i ona mesta koja liče na užasnu noćnu moru, mesta gde će vas pojesti bube i gde će vam smetati razna šumska bića držeći vas budnim cele noći.

KAKO IZABRATI PRAVO MESTO ZA KAMPOVANJE?

Bilo bi idealno da nađete lepo mesto u šumi, gde će vas drveće štititi od jakog vetra, ali da bude ipak dovoljno prozračno za strujanje vazduha, koje će držati bube podalje od vašeg logora. Idealno je da šator bude postavljen u smeru istok-zapad, da hvata prve jutarnje zrake, a uveče zalazak sunca. Ne kampujete na niskom delu terena, gde bi se mogla sakupljati voda. Kamp na blagom uzvišenju takođe smanjuje vlagu koja se formira u šatoru tokom noći i rosu koja se hvata ujutro.

Da bi ste smanjili rizik od udara groma u slučaju oluje, izbegavajte postavljanje kampa pored gomile velikih stena ili visokog drveta koje ima razgranato korenje. Uvek je dobro kada blizu kampa postoji izvor pitke vode i mogućnost da se dođe do drveta za logorsku vatru uveče. Proverite da slučajno u blizini šatora nema neke ustajale ili stajace vode, savršenog mesta za komarce.

Ako boravite na mestima gde su vam rekli da ima velikih divljih životinja, na primer medveda, proverite da li je u okolini bilo neke njihove aktivnosti, kao što su svež izmet ili iščupane biljke ili korenje. Idete li u takve krajeve, obavezno se naoružajte sprejom.

Visoka trava privlači krpelje i druge neugodne bube, dok peskoviti tereni obiluju mravima. Kada postavljate kamp proverite da niste na putu insekta.

KAKO SPAKOVATI RANAC?

Najbolje je ako imate plastične vreće koje kompresuju. One vam štede prostor u rancu, a garderobu i ostale stvari vam čuvaju suvim. Možete da kupite vreće raznih boja, da bi ste se što bolje organizovali (na primer vreća za spavanje - crvena

Gore: Savršeno mesto za kampovanje - pregledan, uzvišen i suv teren

.....

kesa, garderoba - plava kesa...). Hranu obavezno držite u posebnoj vreći da se mirisi ne bi proširili na ostatak prtljaga. Šator takođe posebno spakujete u plastičnu vreću čak i ako imate vodonepropusnu futrolu.

KAKO DA BUDETE DOBAR KAMPER U GRUPI?

Nemojte se žaliti na težinu svog ranca, pogotovo ako drugi nose više od vas.

Nemojte se hvaliti drugima svojom opremom.

Ne spavajte do kasno, ako svi ostali ustaju ranije.

Nemojte neprestano brbljati, ako se drugi trude da budu tihi, ujutro na primer.

Prestanite da gundate zbog lošeg vremena.

KAKO OKUPITI GRUPU KOJA ĆE BITI ZADOVOLJNA?

Pre nego što okupite ekipu, razmislite da li svi imaju približno isti nivo iskustva boravka i prirodi i raznih veština, ako je to potrebno. Takođe proverite da li svi imaju ista očekivanja.

Ne pretrpavajte vaš kamp brojem ljudi. Idealan broj za funkcionisanje je šest ili manje.

Isplanirajte unapred ko šta nosi kada krenete na kampovanje.

Zaboraviti lične stvari, a kasnije ih žicati od drugih, baš nije poželjno.

Svaka osoba u kampu treba da ima određena zaduženja.

Svako treba da zna svoj deo posla

Uz ovakvu organizaciju ranca vaše stvari će biti maksimalno zaštićene. Ako vam slučajno pokisne deo ranca, drugi deo ima šanse da ostane suv, zbog toga što ste sve stvari razdvojili na posebne celine.

KAKO ISEĆI DRVO ZA KAMPERSKU VATRU?

Ljudima koji žive na selu ili često borave u planini i prirodi ovo će zvučati kao banalnost, ali „gradska deca“ se često povrede kada seku drva prvi put. Najčeći uzrok povrede je loša ili tupa sekira i neznanje kako se to uopšte radi.

Osnovno je da se drvo prvo iseče na delove testerom. Sve što je manjeg obima baca se u vatru, dok svi delovi koji su krupniji moraju da se iscepaju sekirama. Jednostavno postaviti parče drveta uspravno na panj i udariti sekirama u centar. Kod velikih komada, sekira mnogo efektnije deluje kao klin nego kao sečivo, pa je veoma efikasan način razbijanja oblutaka da, kada je sekira zabodena, udarate drugim komadom drveta u zadnji deo sečiva. Možete i okrenuti celu sekiru sa zabodenim komadom i udarati zadnjim delom sekire o panj, dok komad koji cepamo ne pukne od vibracije.

Mnogima će ovaj savet zvučati smešno i nepotrežno, ali najveći broj povreda se desi kada neko

Dobro obezbeđena logorska vatra

ko nije nikad cepao drva zabije sekiru u panj, a zatim ne zna šta bi sa njom radio, pa pa počne da je cima i drmusi da bi je oslobodio. Tako najčešće nastaju povrede stopala i potkolenica.

KAKO ČUVATI HRANU?

Pravilno uskladištiti hranu je vrlo bitno da mi i naše zalihe budemo bezbedni od radoznalih i gladnih životinja i insekata. Spakujte vašu hranu i sve ostalo što ima intenzivan miris, kao što su pasta za zube, krema za sunčanje i slično u posebne vreće. Zatim vežite kesu ili za to predviđen ruksak konopcem okačite na granu koja je dovoljno dugačka i jaka da se hrana nalazi što dalje od stabla i zemlje. Takođe ovo uradite na drvetu koje nije odmah do kampa i do kojeg ne postoji dobro utabana staza. Ovaj drugi savet važi ako se nalazite u nekoj velikoj divljini zbog medveda. U regionu Balkana jako su male šanse da ga sretnete čak i tamo gde je registrovano da ih ima. Možete još eventualno zalepiti na jedan deo konopca fluorescentnu traku, ako je imate, tako da zavezano vreću možete potražiti i kasnije, kada padne sumrak.

KAKO SE PONAŠATI U ŠATORU KADA VAS ZADESI GRMLJAVINA?

Šansa da vas uhvati nevreme je stotruko veća nego da na vas naleti neka divlja životinja, jer se one po pravilu klone ljudi, a grom „ne bira“. Nevolja može nastati ako munja udari u drvo koje blizu vašeg šatora. Tada elektricitet može da se isprazni

KOLIKO JE BLIZU OLUJA?

U periodu između početka sevanja i momenta kada čujete udar groma brojte ovako: planinari jedan, planinari dva, planinari tri... Tada to podelite sa tri. Sada imate približnu udaljenost oluje, odnosno mesta udara groma u kilometrima. Zašto delimo sa tri? Zbog toga što zvuk putuje približno trećinu kilometra u sekundi.

Boravak u prirodi treba da bude uživanje

preko korenja podzemnim putem i dođe do šatora i doslovno vas sprži dok ležite na podu uvijeni u vašu vreću za spavanje.

U uputstvu iz prve pomoći piše: da biste izbegli povrede u slučaju grmljavine, treba napustiti šator i spustiti se na neki niži i zaštićeniji teren. Ali ko želi da napusti udoban i suv šator za vreme oluje? Umesto toga, improvizujte izolaciju, tako što ćete presaviti više puta vašu vreću i napraviti pakovanje od nje i dodati na to omotač za vreću i slične predmete. Zatim sedite ili čučnite na pakovanje sastavljenih stopala. Ako dođe do električnog pražnjenja, elektricitet će biti mnogo dalje od vašeg srca nego kada biste ležali na zemlji. Ostanite u ovom položaju dok oluja ne prođe. Imajte još na umu to, da kada pomislite da je nevreme prošlo, još uvek nije, već se radije strpite još 15 minuta, pre nego ponovo legnete na zemlju.

KAKO PRIPREMITI ŠATOR ZA LOŠE VREME?

Nije dovoljno samo posedovati dobar šator. Neophodno je znanje i praksa da biste ga održali suvim. Ponekad najbolji modeli neće ostati potpuno suvi. Evo par saveta kako da držimo vlagu dalje od nas.

Za početak, pri kupovini treba odabrati šator za „tri sezone“ koji ima veliki indeks vodonepropusnosti. Što šator ima bolju ventilaciju, to bolje, jer će odvoditi kondenzaciju van šatora, a vašu vreću održati suvom. Pokrov za šator treba skoro da dodiruje zemlju oko celog šatora. Najslabija tačka šatora je ziper ili rajfešlus, pa pri postavljanju šatora, okrenite ulaz šatora suprotno od vetra da biste smanjili curenje vode.

.....

Kada vatra ne radi, tu je uvek plinski gorionik

Plastični pokrov, ako ga imate, postavite preko poda šatora. Ako slučajno negde dole dođe do curenja, imaćete najlonsku izolaciju između vas i poroznog poda šatora.

Sa vremena na vreme proverite konopce od šatora, jer najlonski hoće da se odvežu i olabave kada su mokri. Postoji poseban patent za ove svrhe koji izgleda kao plastični krug sa žlebom za konopac i koji ga fiksira da ne može da se odveže. Nije loše zašiti koji konopac više na pokrovu za vaš šator, jer se često prave samo sa četiri konopca, a sa više će vaš šator biti stabilniji pri udarima vetra.

Kada dođete kući, dobro osušite svaki deo šatora. Ako se jednom uvuče plesan u vaš šator, neće više nikad moći dobro da se nosi sa vetrom i kišom.

WC U ŠUMI

Elem, najlakše je posejati neobeleženo „minsko polje“ oko kampa. E, nećemo tako!

Kada ste u grupi, okačite vodonepropusnu vrećicu sa priborom za wc na neko vidno mesto. U priboru može biti wc papir, lopatica, sredstvo za dezinfekciju ruku... Kada pribor nestane sa drveta, to znači da je neko otišao da „postavi minu“. Dajte mu malo privatnosti i strpljivo sačekajte svoj red.

Kada idete u wc gledajte da odete barem 50 metara dalje od kampa. Takođe se uverite da niste slučajno blizu nekog izvora vode. Kada odaberete zgodno mesto iskopajte rupu. To ne treba da bude čitav nužnik već će biti dovoljna „mačja rupa“. Kada ste završili posao, zakopajte rupu i obeležite je sa dve ukrštene grančice da se neko drugi slučajno ne bi zeznuo, pa iskopao vašu rupu. To bi stvarno bilo nastrano. Iskoristite zatim sredstvo za dezinfekciju ruku, ali ne u potok ili jezero! ■

Oluja u planini

Dvadeset tri planinara iz Srbije od 8. do 10. aprila pohodili su **crnogorske visove**. Njihov cilj je bio osvajanje Vasojevičkog Koma sa visinom od 2.460 mnv...

Uspon na Komove

Komovi su planine, koje prema severu predstavljaju granicu sa Prokletijama i deo su platoa kojeg čine visoravni Ljuban, Rogam, Turjak i Carine. Komovi su svojevremeno imali zajednički naziv Kom, a 1878. godine su plemenskom podelom pašnjaka podeljeni na Kučki, Vasojevički i Ljevorečki Kom. Severna stena Vasojevičkog Koma, visine 250 m, pruža brojne mogućnosti i za sportsko penjanje.

Na Komovima je otkriveno više endemičnih vrsta, bogati su šumom i divljači. Sa Komova se pruža predivan pogled na Prokletije i druge okolne planine. To je naše odredište...

PETAK-SUBOTA

U 20 časova ekipa od 23 planinara kreće put Crne Gore, sa ciljem da izvrše zimski uspon na Vasojevički Kom (2.460 mnv). Raduju me sva ta nasmejana lica i pozitivna energija ljudi koji s nestrpljenjem kreću u još jedan obećavajući vikend. Nema nervoze, uznemirenosti, žurbe i vike. Raspoložena ekipa i dobra atmosfera garantovala je uspešan put. Nakon duže pauze na Rudniku i još dve kraće usputne pauze.

Zora nas je dočekala blizu Trešnjevika, gde je trebalo i da se završi vožnja i odakle je trebalo da krenemo peške, sa stvarima na leđima - put brda. E, ako se po jutru dan poznaje, onda će ovaj dan

biti sunčan i topao i prilično veseo. Od Trešnjevika (koji je ime dobio baš po trešnjama) koji se nalazi na 1.573 mnv, kombi ne može da nastavi, jer je nadalje put neočišćen, a snega još uvek ima mnogo.

Sledi buđenje, presvlačenje, uzimanje stvari, ubacivanje malo energije u telo i put pod noge. Od Trešnjevika makadamskom stazom (sada pod snegom) dužine šest kilometara stižemo do visoravni Štavna, na visini od 1.810 mnv, u podnožju Vasojevičkog Koma, na kojoj se i nalaze naši katuni. Dan predivan, sunce već ogrejalalo, a nama pogled prelazi sa jednih vrhova na druge. Na izlasku sa puta prvo vidimo naš planirani cilj - Vasojevički Kom, 2.460 m visok. Tamo treba da se popnemo. Jedva čekamo! Ali pre toga - razmeštanje po katunima i odmor.

Putovanje noću je uvek naporno, i uvek neizbežno za dalje lokacije. Međutim, s obzirom da je jutro već poodmaklo i da je sneg prilično razvodnjen, donosimo odluku da na uspon krenemo u nedelju u ranim jutarnjim časovima. Ostatak tog dana proveli smo opuštajući se na suncu, uživajući u lepom vremenu i pripremajući se za predstojeći uspon. Dogovor je bio da krenemo na uspon u 2,30, u nedelju ujutro, kako bismo uhvatili još koliko-toliko dobar sneg, dok ga sunce opet ne razvodni.

NEDELJA

Alarm na telefonu se isključuje na prvo zvono i odmah se ustaje. Ustajanje, i priprema za uspon. Treba još štošta obaviti za tih pola sata. Pripremiti opremu, navući pojas, srediti se, proveriti ranac... Između ostalog i jesti.

U 2.30 grupa od 19 planinara je spremna za polazak. Cepini u rukama i osmeh na licima i krećemo da izvršimo zimski uspon na Vasojevički Kom. Uspón vršimo zimskom stazom koja se, za razliku od letnje (odvaja se desno u samom podnožju), nastavlja direktno uz greben i strmom padinom vodi do izlaza na greben (oko 2.200 mnv) sa kojeg se pruža predivan pogled na okolne vrhove Prokletija, Bjelasice, Hajle i Durmitora.

Noć u početku nimalo hladna i mirna. Nebo prepuno zvezda. Takvo nebo se u gradu ne vidi, samo u planini, na visini, gde nema uličnih svetala i jakih gradskih reklama. Sneg je bio prilično loš i uspon nije bio baš preporučljiv za one koji nemaju iskustva u zimskim usponima i sa zimskom opremom. Kad je krenuo strmi uspon petoro planinara je odlučilo da se vrati, a mi ostali korak po korak izađosmo na prvi greben, na nekih 2.200 m visine otprilike. Osećaj je lep, polako se svetlosti

smenjuju, noć se povlači i uskoro će početi i da sviće. Lep vidik i pogled na naselja i doline bio je odatle praćen užasno jakim vetrom, koji je za Komove već tradicionalan. Snažan vetar je duvao preko 100 km na sat. Međutim, za takve situacije postoji potkapa i naočari i još malo dobre volje i ljubavi prema planini. I sve se može. Nakon probijanja strehe i izlaska na čistinu, vetar je toliko jak da nas bukvalno nosi, a pred nama je još jedna strma padina koju treba savladati od oko 200 m visine do drugog grebena odakle se pruža pogled ka vrhu Vasojevičkog Koma. U daljini vidimo vrh i poznati stubić koji ga označava i taj prizor daje nam snagu da nastavimo uprkos lošim uslovima.

Na vrhu smo bili oko sedam sati, nakon četiri sata uspona i savladanih 650 m visinske razlike (3,8 km). Sad je sve lepo. Pogled predivan, sunčano jutro i više nam ni vetar ništa ne može. Na brzinu se slikamo, sa milion zastava čini mi

se. Ali neka, nek se zna! Ne ostajemo tu dugo, još uvek duva „za medalju“, što nas primorava da se spustimo u zavetrinu i tamo malo odmorimo. Klopa i voda i krećemo nazad. Valja se vratiti, istim putem, sada uz vetar koji ide u lice i sneg koji je počeo da se razvodnjava i topi. Srećni, zadovoljni i sigurni silazimo do katuna, malo se

okrepljujemo, spremamo stvari, raspremamo i čistimo katun i oko deset sati već krećemo nazad do Trešnjevika i prevoza kako bismo istog dana krenuli za Beograd. Posle jednočasovne pauze u Novom Pazaru, u Beograd stižemo do Beograda oko 21,30.

Još jedan vikend se bliži kraju i još jedna lepa akcija. Ali ne i druženje sa starim i novim prijateljima i novim dragim dušama, niti poznati i novi osećaji i predivni utisci. To se sve nastavlja uskoro, u nekim narednim akcijama.

Tekst i foto: Teodora Stanković

Prolećni pohod na Solunsku glavu

Sredinom aprila organizovan je 31. Prolećni planinarski pohod Bogomila – Škoplje. Učestvovalo je 72 planinara i planinarki iz 12 klubova iz Makedonije...

Planinarski Sportski Klub Bistra iz Skoplja, Makedonija, tradicionalno svake godine u aprilu organizuje planinarski pohod „Bogomila – Planinarski dom ‘Čeples’, vrh Solunska Glava (2.540 mnv), Planinarski dom ‘Karadžica’, vrh Vodno (1.066 mnv)”, gde se i nalazi naš Planinarski dom „Dare Đambaz”, Skoplje. Klub je osnovan 1959. godine (www.pskbistra.org), a ideja za organizovanje pohoda potekla je od dva naša člana 1981. godine. To su Buranedin Sali (15 godina vodio pohod) i Milan Vasevski. Ovaj pohod traje dva dana i prelazi se oko 100 km. U

proseku učestvuje od 70 do 100 planinara. Ove godine pohod se održao od 15. do 17. aprila i vodili su ga, treće godine po redu, Nikola Todorovski i Sašo Božinovski - Salenio. Svi planinari su stigli vozom do Bogomile, a onda pešice ili taksijem do sela Papradište i onda stazama Kružna ili Seča u Planinarski dom „Čeples” gde su prenoćili i pripremili se za pohod.

PLANINARENJE

Subota, 6 h

Grupno fotografisanje ispred doma i polazak prema Donjoj i Gornjoj Babinoj Rupi i penjanje na vrh Solunska Glava. Vreme je bilo maglovito sa sitnim snegom i temperaturom oko pet stepeni. Na vrhu smo bili u 10.30. Kad je lepo vreme vide se svi vrhovi Šar Planine, Korab, Dešat, Pelister... Čestitali smo jedni drugima, a na vrhu smo dobili čaj od pripadnika iz Armije Makedonije i ovom prilikom im se zahvaljujemo.

Krećemo preko vrha sa druge strane prema Begovom Polju i oko 16 h. Stizemo u Planinarski dom „Karadžica”. Ovde je bilo pravo druženje i pevanje.

Nedelja, 5 h

Polazimo bio ka selu Aldinci sa čeonim lampama.

Zasipa nas sitan sneg, koji je već kod starog mosta na Kadinoj Reci prelazi u sitnu kišu. Gusta magla se oko nas. U 11 sati stizemo u Markov manastir i nakon pola sata pauze idemo dalje preko Gornjo Sonje, pa stizemo na vrh Vodno u 15 sati. U našem domu „Dare Đambaz”, posle ručka (izvrsan planinarski pasulj), naš predsednik kluba Živko Temelkoski čestita svima i svakom učesniku dodeljuje priznanja od PSK „Bistra”.

Na ovom pohodu učestvovala su 72 planinara (od toga devet planinarki) iz 12 klubova iz Makedonije. Na kraju je ostalo još tradicionalno fotografisanje na karpi pored doma. Ovom prilikom pozivam sve planinare iz regiona da nam se iduće godine pridruže na 32. Prolećnom planinarskom pohodu.

Sašo Božinovski – Salenio

Do Rogozne i nazad

Kada god su me zvali na planinarenje na prostoru *Kosova i Metohije* bio sam neodlučan. Ipak, sredinom aprila odlučio sam da se pridružim pohodu na Rogoznu i nisam se pokajao. Dočekala nas je prelepa planina, dobri ljudi i puno smeha. Rečju, bila je to jedna lepa, neočekivana, avantura...

Nekoliko puta sam odustajao od poziva na planinarenje na prostoru Kosova i Metohije. Bio sam na nekim planinama i po desetak puta, ali ne i na jugozapadu. Na sastanku PD „Vukan“ pročitao sam poziv i ovoga puta sam rešio - idem. Četiri planinara, Rajko, Vlada, Zoki i ja. Grupa mala, ali odabrana. Malobrojna, zato što drugima ne odgovaraju uslovi smeštaja, način putovanja i vreme polaska... Ovakva akcija je za prave planinare, one koji žrtvuju dan od godišnjeg odmora, koji mogu da putuju vozom, da spavaju na podu neke škole, za one koji su u ljubavi sa planinom...

Sada već daleke 2000. godine, započeo sam planinarenje baš tako - sa rancem, vrećom, šatorom i vozom. Započeo i ostao. U velikoj ljubavi sa putovanjima, planinarima, planinarkama i planinama. Planinarenje je za mene jedno veliko pozorište, tu su i glumci i statisti, režiseri i scenografi i komike i tragedije, a pozornice svuda, u vozu, autobusu, kombiju, na stanicama, u hotelima i učionicama, na stazi, pored izvora, na vrhu... Posle nekoliko planinarskih akcija sam shvatio da ostaju u predstavi samo oni koji su vredni i pozitivni. Prihvate rolu i teraju, bez žalbi, kukumavčenja i zakeranja. Svi smo u ovom pozorištu dobrovoljno, nema plate, nikakve nadoknade, osim ponekad čaj, kifla, pasulj... Samo čisto uživanje u prirodi i pobedi nad samim sobom...

O Rogozni znam samo da je na jugo-zapadu, u trouglu Raška-Novi Pazar- Leposavić. Ostalo iz wiki-pedije, da je sastavljena od vulkanskih stena andezita, dacita i riolita, obrasla gustim šumama... Kroz nju je prolazio karavanski put od Bosne ka Makedoniji i Grčkoj. U njoj je srednjovekovni grad Jeleč na 1.262 m, a najviši vrh je Crni vrh, 1.504 m... Za mene dovoljno...

PETAK

Doljuljala sa „Šveđanka“ i, nekako sramežljivo, ušli smo u nju. Tako su, naime, zvali šinobus, dar Kraljevine Švedske našoj železnici. I putovanje ke prenelo...

Klackali smo se jednoličnom prugom, a imali smo previše piva u sebi. Vrata na WC-u ne rade... „Pritisak piva“ raste, a konduktter objašnjava da smo preopteretili „suvi toalet“ i da nema odgovarajućih hemijskih razgrađivača... „Ma, nema problema!“, teši nas čovek u teget uniformi i kreće ka prednjem delu voza. U trenutku do i mi poprimamo teget boju, „Šveđanka“ staje i „tegetmen“ izgovara tri ključne reči: „Ajde na piš...“ Gledamo se i ne verujemo! „Šveđanka“ stoji dok se „pivo“ ne istoči... I tako više puta do Leposavića: pivo krene, a „Šveđanka“ stane.

Prođe dan, a mi stigli tek u Leposavić. Čekaju nas dva kombija i putujemo ka Raškoj. Radujemo se Novom Pazaru. Gladni smo, čevapi i Jonuz nas iščekuju, ▶

Čekajući „Šveđanku“

kiselo mleko i ljuta papričica, a iza ugla je baklava i boza. Grad farmerki polako tone u noć...

Još nekoliko fotografija trga, lbra i narandžaste zavese iza koje nestaje hladnjikavo aprilsko sunce. Krećemo kombijem ka Ribariću. Levo se odvaja asfalt ka selu Grubetići. Kombi se muči na uzbrdici, delimo se na one koji će hodati i one koji nastavljaju dalje, da olakšamo vremešnom motoru. Prija nam pešačenje posle 12 sati u vozu. Kombi nestaje iza krivine, uz obećanje da dolazi po nas. Prašinarimo i penjemo se, put „asfaltiran“ tucanikom, nebo zvezdano, nebrojeno malih žižaka svetluca i ulepšava nam doček. Da biste stvarno videli koliko ima zvezda, morate u planinu! Zvezde se u gradovima kriju, jer smo previše zagadili i osvetlili prostor između nas i njih.

Selo se nazire, poneka sijalica treperi, meštani usnuli... Dan na selu je duži i rano se leže, samo su psi vredni i noću. Kombi nas je posle pola sata kupio i dovezao nas do seoske škole. Biramo ponuđene „apartmane“... Podmetač na patos, vreća i ko ima jastučić na duvanje, ko nema - pod glavu stavlja kesu sa majicama i gaćama.. Bira se kesa sa čistim, a mazohisti biraju onu drugu. Neki duvaju podmetač i psuju na kineskom! Tek su ga kupili, a ne može da se naduva!

Posle 15 sati putovanja, trebaće nam više sna. Neće moći, stižu oko ponoći prilično bučni Beograđani. Čutimo i stiskamo oči. Spavaćetmo neki drugi put.

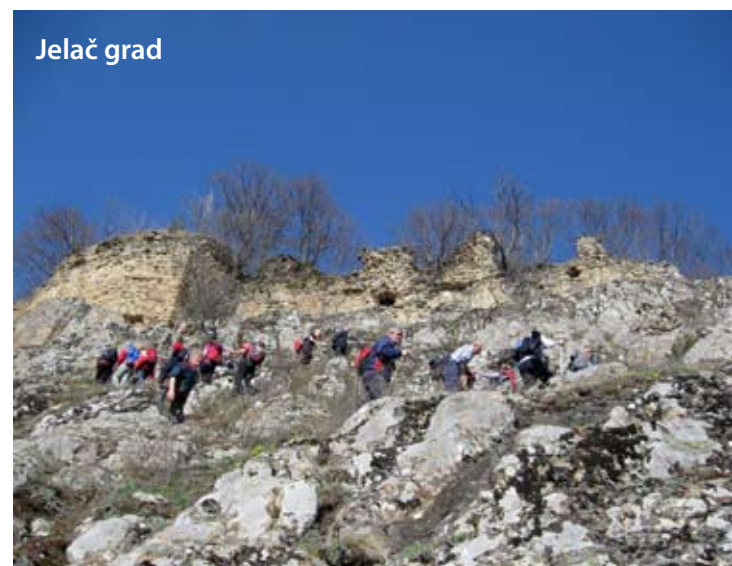
SUBOTA

Niko ne žuri. Staza ni duga ni teška, pa se opušteno spremamo. Posle kraće govorancije i malo istorije - krećemo. Kolona od stotinak planinara iz 15 društava.

Vodič Rade Knežević iz Leposavića, inače predsednik PSD „Kopaonik“. Imamo i čistača! Sve je po propisu i pravilniku o kretanju u planini. Cilj nam je da se popnemo na jedan od vrhova Rogozne (1.262 m), na kojem se nalaze ostaci omanjeg utvrđenja pod imenom Jeleč. Ne zna se tačno kad je sagrađeno, a u knjigama se pominje postojanje u drugoj polovini 13. veka. Prostire se na površini oko 15 ari i predstavljao je odbrambeni strateški deo prema Vizantijskom carstvu i Bugarskoj. Priča se da je Stefan Dragutin ovde jezdio konjima sa svojom vlastelom, pao i polomio nogu. Lom noge je shvatio kao poruku i opomenu, jer je nasilno zbacio oca sa prestola, pa je brže-bolje 1282. godine, vladavinu Raškom predao mlađem bratu Milutinu. Sa dolaskom Turaka utvrđenje dobija topove i postaje turski odbrambeni centar. Kako su se menjale granice Turske ka severu i osnovanjem grada Novog Pazara, za Jeleč prestaje interesovanje i polako se ugasio. Na samom utvrđenju su ostaci zidina od nekih desetak metara visine, osnova je vrlo nepravilnog oblika, nekih 45x35m, sa kulama poligonih oblika, ostaci prozora govore da se tu i stanovalo i da je bilo izdvojenih prostorija, utvrda je imala cisternu za vodu. Malo niže od utvrđenja nalazi se još jedan deo sa manjim utvrđenjem, gde su locirana tri bunara, koja su u međuvremenu presušila. Sam prilaz kapiji na južnoj strani je jako strm, skoro vertikaln. Od Novog Pazara do Jeleča se može klisurom rečice Jošanice, preko sela Žunjevića Belanske, koja su ispod samog grada. Slikamo se, pravimo kraći odmor i krećemo ka cilju na Crni vrh, najviši na Rogozni...

Sa Crnog vrha silazimo i stazama penjemo Veliki

Jelač grad

krš. I na Jeleč i na Krš uspon zahteva malo iskustva sa stenama. Lep je osećaj kad koristite i ruke, to je znak da ulazite u alpinizam. Na putu sa Velikog Krša ka Bubskom Šiljku nailazimo na seoske kuće, meštane i rakiju, a rakija je uglavnom od divlje kruške. Neko veruje da je istina, a neko govori „čista hemija“. Ja se ne razumem, ali niko neće odbiti „vatrenu vodicu“ koju nude ljubazni domaćini.

Uspion na Bubski Šiljak nije bio predviđen, ali nismo odoleli. Bio nam je tako blizu, na dohvat. Prelep vrh, sa elementima alpinizma. Uživali smo u stenama pod prstima i pogledu. Nebo bistro i horizont, bacite pogled, a on vam se ne vraća. Silazimo u selo Bube. Pasulj nam već miriše i pivo.

NEDELJA

Oni koji nisu bili na Bubskom Šiljku kreću sada, a mi koji smo već bili, opušteno se spremamo za šetnju po okolini. Ispenjemo nekih 350 m uspona i posle spusta od desetak kilometara. Oko 13 sati, svi krećemo autobusom u turistički obilazak okoline. Izlazimo na vidikovce, pogled na Zvečan, Kosovsku Mitrovicu, gledamo sneg na Kopaoniku, beli se i Hajla...

Lep asfalt do manastira Sokolica. Ovaj manastir se nalazi na padinama istoimenog brda, na deset kilometara istočno od Zvečana. Posvećen je Pok-

rovu presvete Bogorodice. Kult Bogorodici je visoko poštovan među našima, ali i od strane albanskog stanovništva, posebno parovima bez dece koji molitvama traže blagoslov za začecje. Od 1956. godine, manastir je ženski i poznat je po radu na ikonografiji igumanije Makarije.

Putovanje autobusom završilo se u Leposaviću. Gustiramo čevape i palačinke. Gazda palačinkarnice mi na pitanje: „Kako se živi?“, kratko odgovara: „Pa počeli smo pomalo da plaćamo struju i vodu“. Nisam imao želju za još nekim pitanjima. Sve mi je bilo jasno. Na ulici od pet automobila, četiri bez tablica. Sve je jevtinije za iznos PDV-a, niko ga ne plaća, jer ga niko ne „uteruje“. Ovde je jedan sistem rekao „doviđenja“, a drugi se još ne javlja. Još malo druženja sa domaćinom, pa u našu „Šveđanku“. Sva se ponavlja, stane voz, a mi pogledamo ko je sad na „izletu“... Tužna država, a takva i železnica... Stanice sa WC-om „kako-se-ko-snađe“... Sreća je da su planinari jedna pozitivna populacija i sve svedemo na smeh i šalu! Lakše se diše i bolje podnosi putovanje.

Dragan Katić

Akciju su osmislili i organizovali: PSD „Kopaonik“, Leposavić, PK „Berim“, Zubin potok i PD „Sandžak“, Novi Pazar

Pozdrav *planini i proleću*

Na pohodu Jadovnik (Sopotnica) - Kamena Gora (29. 4. - 2. 5.) priroda juga **Srbije** podarila nam je neverovatne prizore...

Kada kreneš na put oko ponoći, to samo po sebi uzburkava planinarsku krv. Sastav ekipe u minibusu - magičan: Pančevci i Beograđani. Dolaze iz gradova čiji stanovnici najviše vape za čistim vazduhom. Spavajući smo izdržali celonoćnu vožnju. U osvit zore, prošli smo kroz Prijepolje i dovezli se do planinarskog doma na Sopotnici. Magla je pravila fenomenalne oblike i to nismo smeli da propustimo.

Priprema za pješačku turu je trajala kratko. U 6,10 h smo krenuli, kraj vodopada, prema Savinom kršu. Vodena zavjesa se oglašavala moćnim hukom. Ostavismo taj užitak za posle podne. Markiranom stazom kroz zaseoke, prođosmo dio, snene planine. Gdje god pogledaš, uvale i kanjoni, krmeljivi od magle. I mi krmeljivi od poluprospavane noći, uživamo, upijajući slike okoliša. Besplatan koncert ptica je davao dodatnu ljepotu dešavanja. Uz malo napora, stigismo na vidikovac-Savin krš. Sunce nas je počastilo sa dovoljno energije, da doručak bude doživljaj. Obližnju pećinu, razgledamo posle kratkog varenja hrane.

Produžavamo do Vučije stijene. Malo „čupkamo vuka“ za uši, pa se spuštamo natrag, nešto drugačijim putem. Srećemo uz put svega nekoliko mještana. Ljubazni i ljubopitljivi. Nešto više ovaca i konja se raspršilo po pašnjacima. Dali smo foto-aparatima oduška.

Prošlo podne. Stižemo podno slapova. Pentramo se po potočićima, tražeći što bolji položaj za slikanje. Okolne livade zaposjela brigada roštiljdžija, naoružana turbo ozvučenjem, iste takve muzike, spremnih da se se odreknu svog smeća „u korist planine“. Dio tog „poklona“ donesmo do doma. Domar nije baš bio oduševljen tim gestom.

Okrepismo se i presvukosmo, pa mašući postrojenim četinarima, odvezosmo se na Kamenu Goru. A ona, dostojanstvena, u svojoj ljepoti, dočeka nas sa šumovitim osmijehom. Ljubav na prvi pogled. Dočekuje nas Ljubiša, naš domaćin i pomaže u raspoređivanju ekipe po kućama. Smještaj odličan. Ljubazan prijem. Kafica, rakica... Zborno mjesto - kafana. Prijatan kutak u kojem smo proveli dosta vremena u toku boravka na ovoj planini. Počelo je večernjim druženjem. Tu se, odmah, Ljubiša pokazao u divnom svjetlu. Njegova, porodična manufaktura je radila besprijekorno. Prespavismo po udobnim sobama, a potom okupljanje na doručak - u kafani.

Nedelja nije obećavala ništa osim kiše, pa se ubrzano dadasmo na pješačenje. U okrnjenom sastavu (neki su ostali odmarati), odpješačismo ka Crnom vrhu (1.481 m). Obzirom da nam je stanište bilo na 1.300 m, sam uspon nije bio težak. Velika prostranstva obrasla borovim šumama i prošarana brezom, popunjavala su naše vidno polje. Potoci koji poniru i ponovo vaskrsavaju, hrane pejzaž dubokodolinama. Prelazak preko vrha je prošao u znaku halapljivih udisaja magičnog mirisa borovine. U momentu izlaska sa šumske staze, kiša je krenula sa svojim doprinosom uživanju. Sitna i uporna, cijedila se iz magle. No, ubrzo dođosmo do etno sela Guvnište, gdje se ušuškamo među eksponate malog muzeja. Dok smo se odmorili i razgledali selo, kiša nas je

ostavila na miru. Sretosmo se sa planinarima iz PSD „Kopaonik“, koji su tu bili smješteni. Udružismo se i krenusmo istim pravcem. Staza se pružala kraj, nevjerovatnog, potoka koji je pravio meandre, lijeno tekući kroz travnatu dolinu. Potpuno opušteni i zadovoljni, stigismo do kuće našeg domaćina. Dogovor oko zajedničke večere, pa odlazak na odmor i presvlačenje. Večera je rezultirala veselim druženjem...

Ponedjeljak je osvanuo sa nebom punim marmurnih oblaka (i ne samo oblaka). Posle doručka i kafe, u čika Ljubinoj proizvodnji, sve je postalo vedrije. Lagana šetnja do svetog bora (preko 400 godina star), zaokružila je pješačke ture. Grlili smo drvo sa svih strana i uzimali malo njegove, pozitivne energije. Neki su poželjeli da postanu i ostanu dio tog, čarobnog, pejzaža. Vrijeme je, neumitno, izcurilo. Pakovanje stvari, grupna fotografija ispred milog nam lokala. Rastanak od ljudi, koji su nas ugostili kao svoje rođene, je stigao. Oni bježu odlični, a nismo ni mi bili loši. Nadamo se, biće prilike za ponavljanje lekcije. Na krilima kombija sa natpisom „Soko“, odlepršasmo niz serpentine Kamene Gore i dokotrijasmo do Beograda i Pančeva, puni borovih iglica u razbarušenim mislima...

Branislav Makljenović

Subota: Staza dužine 16 km, uspon 500 m, vrijeme 7h.

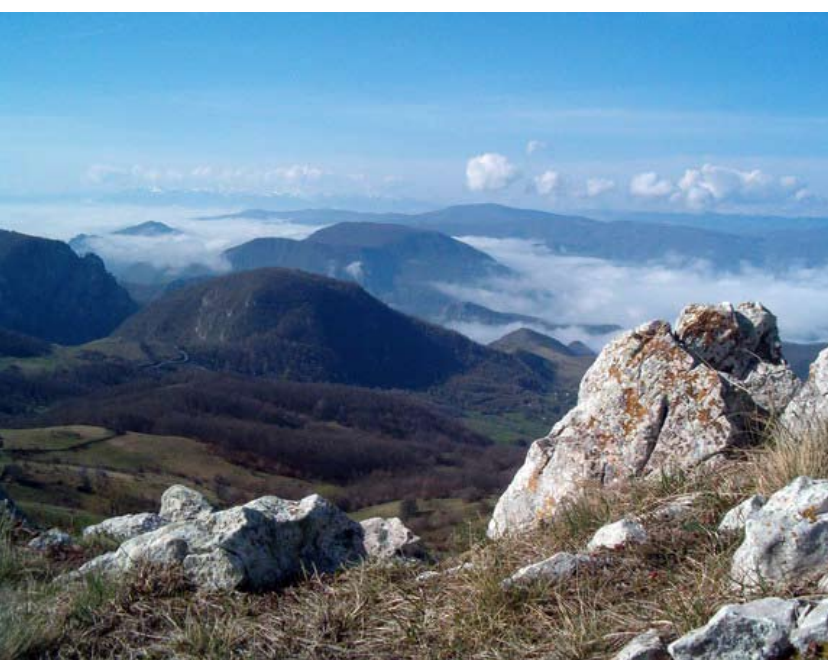
Nedelja: Staza dužine 13,5km, uspon 180 m, vrijeme 5h.

Ponedjeljak: Staza dužine 2 km, uspon 50 m, vrijeme 1h.

Učesnika: 14 planinara.

Vodiči: Branislav Rovčanin, Ivan Grujičić i Branislav Makljenović.

Organizacija izleta: PEK „Soko“, Pančevo i PK „Balkan“, Beograd

Planinarski *Praznik rada*

Prvi maj – praznik rada, približava se produženi vikend, nema posla, nema obaveza ni suvišnog razmišljanja. Vremenska prognoza, nije baš sjajna, ali krećemo put magičnog *Maglića (BiH)*...

Već dogovorena planinarska akcija koja obuhvata uspon na Maglić, rafting na prelijepoj rijeci Tari, obilazak prašume Perućice i silazak do vodopada Skakavac. I naravno, najodaniji ljubitelji prirode kreću u akciju!

U kamp stižemo oko 23 sata, smještamo se i razapinjemo šatore. Upoznajemo prisutne goste, a raspoloženje i atmosfera već ukazuju da će boravak biti prijatan i ugodan.

Sutradan, 30. maja, krećemo uspon na Maglić, ustajanje već u pet sati, kamp se polako budi i ekipa je spremna za polazak. Blaga jutarnja umrtvljenost razbijena je već narednog trena kad smo se okupili i krenuli ka Mratinju odakle je planiran uspon na Maglić. Veselo raspoloženje i izražen optimistički duh uspjeli su rastjerati maglu i izvući sunce iza oblaka. Dan je bio prelijep.

Polako krenusmo penjati uspon. Smjenjuju se predivni pejzaži, dijelovi obrasli šumom, livade, proplanci, predivna priroda koja nas ostavlja bez daha i lišava nas svakog razmišljanja, svakog

problema... Taj unutrašnji mir koji se osjeća, samo ponekad prekine cvrkut ptica, koje najavljuju dolazak proljeća i buđenje prirode. Savladavajući visinsku razliku, osjeća se oštiri mikroklimat, vazduh postaje razrjeđeniji, nailazimo na sipar, a zatim i na snijeg koji malo usporava kretanje, dok se ispred nas ponosno uzdižu planinski vrhovi i masivi koji nas čekaju raširenih ruku. Raspoloženje među ljudima ne jenjava, bez obzira na slatki umor koji se osjeća nakon pješčenja u trajanju od 11 sati. Nakon povratka sa planine Maglić, pred povratak u kamp, pravimo kraću pauzu u Mratinju koje moram da pomenem iz sljedećeg razloga. Stanovnici tog mjesta su me prosto oduševili svojom srdačnošću i otvorenošću. Nemoguće je bilo proći pored bilo kog domaćinstva, a da nas domaćin ne pozove na kafu i rakijicu, da se malo odmorimo, što smo mi, naravno prihvatili sa oduševljenjem, jer odbijanje bi za njih predstavljalo uvredu, zar ne?

Po povratku u kamp, čeka nas izvrsna čorba. Okupljamo se oko vatre, pomalo se pijucka pivo i naravno, čuju se i prvi akordi gitare što ukazuje na dobar provod i izvrsno raspoloženje. Nevažna je starosna dob, posao kojim se bavimo, titule koje imamo – sve to postaje suvišno, nema nikakvih predrasuda. Samo jedno je važno - kvalitetno druženje sa ljudima koji međusobno dijele istu ljubav – ljubav prema prirodi, a takvi ljudi ne mogu biti loši. Druženje uz svirku traje par sati iza ponoći.

Sutradan, 1. maja, krećemo na rafting rijekom Tarom, na dionici dužine 15 km, od Brštanovice

do Ščepan polja. Prolazeći kroz bukove, osjeća se divljina prelijepa Tare koja sve prisutne ostavlja bez daha. Zaljubljenici prirode i ekstremnih sportova, ni u kom slučaju ne mogu ostati ravnodušni prema čarima ove ljepotice, posebno u ovo doba godine kad je nivo rijeke povećan. Rijeka Tara se zaista mora doživjeti.

I naravno, suvišno je ponavljati da smo vrijeme poslije raftinga u kampu proveli izvrsno, druženje uz pivo i gitaru potrajalo je do kasno u ponoć, nije lako izdržati, ali smo se potrudili.

Dan poslije toga, krećemo u prašumu Perućicu koja nas oduševljava raznolikošću biljnih vrsta, starošću stabala koja su svjedoci vremena - netaknuta priroda. Priroda koju čovjek nije uništio i ne smije uništiti. To me čini srećnom. Neka bar nešto odolijeva čovjekovoj potrebi da potčini i savlada prirodu.

Spuštamo se do vodopada Skakavac, dužine 73 m koji odiše divljinom, ne dozvoljava suviše blizak pristup. Uživajući u takvom okruženju, na moment imam osjećaj potpune izolacije, neki potpuno drugačiji svijet, oaza unutrašnjeg mira.

Ali, sve što je lijepo kratko i traje. Vrijeme povratka se približava. Ali, to nije kraj i ne smije biti, nastavak uskoro slijedi...

Ovom prilikom upućujem riječi hvale organizatoru opisane akcije, Draganu Kuzmanoviću (PD „Čičak“ iz Čelince), kao i vlasniku kampa na Drini, Vjekoslavu Čalasanu koji je bio izvrstan domaćin.

Tekst i foto: Dejana Tešanović

Članovi GSS-a učestvovali u potrazi

Članovi Gorske službe spasavanja uključile su se u potragu za nestalim Ljubomirom Filjićem iz Bora...

Tokom aprila, u potragu za nestalim Ljubomirom Filjićem iz Bora (1942) uključila se i Gorska služba spašavanja Srbije (GSS) po pozivu porodice, uz informacije dobijene od policije. Na žalost, u dogovoru sa policijom, GSS je obustavio potragu, jer osoba nije pronađena u područjima koje su nam date na traženje. Po mojim saznanjima, starac nije do danas pronađen, izjavio je Đorđe Vdović, PR GSS-a.

Po dosadašnjim saznanjima, Filjić je nestao u Boru u subotu, 9. aprila, te je policija vršila pretrage

oko puteva i na mestima, gde se očekivalo da bi on mogao biti izgubljen. Kako policijska akcija nije dala rezultate, porodica je kontaktirala GSS, koji je, zajedno sa kolegama planinarima iz Bora, koordinisanom akcijom sa predstavnicima policije, poslednjih nekoliko dana vršio pretrage na terenima naselje Bor2 - jezero, Banjsko polje, brdo Strelišće.

- Naši spasioci su poslednja instanca i nada ugroženih ljudi, jer naša aktivnost počinje onda, kada druge, civilne i vojne, službe ostanu bez adekvatnih rešenja - ističe načelnik Gorske službe spašavanja Milan Ivković.

U skladu sa tim, GSS koristi svoju tehniku i ljudstvo kako bi spasio ljudske živote i pomagao u nevolji u nepristupačnim, planinskim i urbanim uslovima.

Podsetimo da je Gorska služba spasavanja (GSS) dobrovoljna i neprofitabilna organizacija. To nažalost znači da koristi ograničene resurse svojih članova koji ulažu sebe i svoje slobodno vreme ne bi li se odazvali pozivima za pomoć.

- Od Prokletija, Crne trave, preko Trema i Stare

planine, kroz Ravaničku pećinu, gde je GSS u skorije vreme vršio pretrage i specijalizovana spašavanja, mi nastupamo po pozivu javnih službi, Planinarskog saveza i društava, kao i na osnovu direktnog zahteva građana - kaže Vladimir Kačurić, dugogodišnji član GSS-a i jedan od građana Srbije, koji je evakuisan iz Libije u martu ove godine, i kome je iskustvo u GSS pomoglo da preživi ta iskušenja.

Kako je oblast u kojoj je potrebno vršiti pretragu velika, a broj spasilaca kao i tehnička i materijalna sredstva ograničen, pronalaženje jedne osobe je krajnje težak posao.

Ovaj i drugi slični primeri pretraga i specijalizovanih spašavanja ukazuju na probleme koji se ponavljaju, a to su: nedostatak procedura za rano uzbunjivanje GSS od strane javnih službi, nedostatak skupe opreme za efikasno i sistematsko vođenje pretraga, odsustvo finansiranja kao i naknade troškova, koje članovi i Služba imaju tokom vršenja akcija.

- Uložili smo sve raspoložive resurse da pronađemo Ljubomira, ali svi ovi sistemski problemi umanjuju šanse onima kojima je naša stručna pomoć neophodno potrebna - naglašava načelnik Ivković.

GSS je osnovana 1956. godine od strane iskusnih alpinista, po ugledu na alpske zemlje, a zatim su ciljevi i zadaci modifikovani i usklađivani sa potrebama i mogućnostima u Srbiji.

Danas, Gorsku službu spasavanja, sačinjavaju između 100 i 150 aktivnih spasilaca različitih kategorija i specijalnosti, oni koji svojom redovnom godišnjom aktivnošću obnavljaju i povećavaju svoja znanja, kao i veliki broj članova obučeni tokom poslednjih godina. Od 1994. je za aktivan rad u Gorskoj službi spasavanja potrebno svake godine overiti licencu za rad, putem koje se proverava fizička spremnost, ali i znanja iz medicine, tehnike...

Danas su mnogi spasioci iskusni i aktivni planinari, visokogorci, alpinisti, sportski penjači, speleolozi, ronioci, skijaši, padobranc i paraglajderisti. ■

Dodatne informacije o iskustvima i radu Gorske službe spašavanja Srbije mogu naći u medijateci **GSS** na našoj Internet stranici:

www.gss.rs

kao i na stranici **Planinarskog saveza Srbije**:

www.pss.rs

Od Stražilova do Tibeta biciklom

Miodrag Femić pedalirao je 13.850 km *od Stražilova do Tibeta*. Putovanje je organizovao povodom 50 godina od formiranja Pokreta nesvrstanih...

Miodrag Femić (1948) član kluba „Elit” iz Novog Sada, ispunio je životni san: na biciklu je prešao 13.850 kilometra od svog Stražilova do Tibeta i precizno je izračunao da je na tom putu nosio bicikl i na ramenu skoro 200 km.

- Krenuo sam u septembru 2010. godine iz mog Stražilova i komšije i prijatelji su me ispratili kao da idem u vojsku. Zahvaljujem im se i što su za tih pet meseci brinuli i o mojoj kući - kaže Femić.

Putovanje je završio u Lasi, na Tibetu, krajem februara ove godine.

- Na celom putu nisam imao nikakvih zdravstvenih problema, stekao sam mnogo poznanika. Putovanje mi je olakšao pismo na memorandumu Biciklističkog saveza Srbije, koje mi je dao gen-

Levo: Kod spomenika biciklisti u Lasi; Dole: Miodrag Femić na polasku iz Novog Sada; Gore: Osnivanje Pokreta nesvrstanih - Nasser, Tito i Nehru na Brionima 1956. godine

.....

eralni sekretar Petar Rokvić i sa kojim sam bez problema rešavao sve što je bilo potrebno za vize u zemljama kroz koje sam planirao da prođem - kaže Femić.

Od svog kluba „Elit” dobio je Femić i polisu osiguranja, kao i biciklističku licencu sa kojom je vozio na svim autoputevima bez plaćanja putarine!

- Hvala Tiboru Tarjanu iz „Elita” na ovoj pomoći, ali i Ivanu Davosiru iz kluba „Fanatik” od koga sam dobio neophodne rezervne delove, lance i gume. Bio sam dobro opremljen i sa te strane potpuno bezbrižan. Putovanje sam organizovao povodom 50 godina od formiranja Pokreta nesvrstanih. Pre polaska u septembru obišao sam Kuću cveća u Beogradu i položio cveće na Titov grob, u novembru sam u Kairu to isto učinio i na grobu Namera, a u januaru sam bio u Delhiju u mauzoleju Nehrua. Poštujem ove državnike zbog njihove borbe za mir i prijateljstvo među narodima sveta - objasnio je Femić.

U Lasi na Tibetu, Femić je obišao i nekoliko manastira i sve je zadivio, kada se šetao i fotografisao u dresu sa kratkim rukavima na minus 24 stepeni dok su Tibetanci bili dobro obučeni.

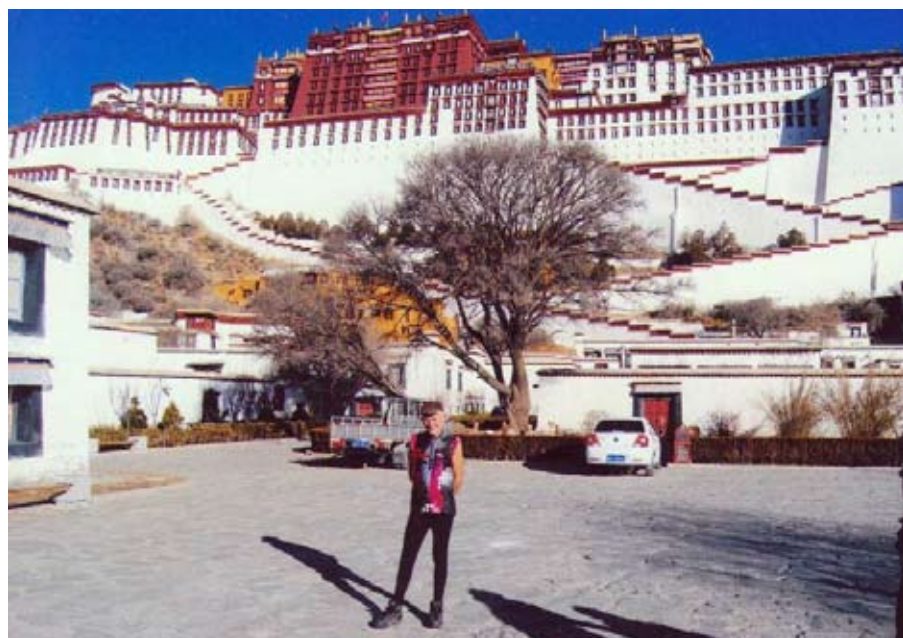

- Na putu nisam napravio ni jedan prekršaj, jer bi to bacilo ružnu sliku na moje putovanje i, pre svega, povod za njega. U pripremama sam od 1. aprila do 24. septembra prošle godine prešao još 2.000 kilometra, jer sam dolazio stalno u Beograd da vadim vize. Doneo sam i 3.600 fotografija sa putovanja i planiram da u avgustu priredim po jednu izložbu u Novom Sadu i Beogradu – rekao je Femić.

Miodrag Femić je nameravao da se biciklom vrati u Srbiju, ali je morao da prekine putovanje. Kako kaže, nije mu teško palo, jer je cilj puta bio ostvaren – popeo se na Tibet! Iz Kazahstana nije dobio vizu za bivše sovjetske republike i Rusiju, gde je inače bio veliki sneg, i putovanje bi bilo izuzetno rizično. Iz Biškeka je odleteo u Istanbul i potom za Beograd.

Tekst priredio Tibor Tarjan iz kluba „Elit“

.....
Gore: Biciklista Miodrag Femić sa Tibetancima;
Dole: Ispred Tibetanskog manastira

DUNAVSKI RAFTING

www.dunavskirafting.com

Telefon: +381(0)62/961-03-39

**Doživi avanturu
za vikend !**

RAFTING NA DUNAVU

**Rentiranje kanua i
organizovano
spuštanje Dunavom
od Bačke Palanke
do Novog Sada**

**Čamci za rekreaciju, uživanje,
izlete i avanturu.**

Da li ste spremni za Northern Challenge?

Avanturistička trka „Northern Challenge” (Izazov Sjevera) koja će biti održana 16. jula, u **Mojkovcu (Crna Gora)** obuhvata tri discipline: vožnju kajaka, penjanje na planinu i vožnju bicikla...

Turistička organizacija Mojkovac zajedno sa Kancelarijom UNDP-a i Opštinom Mojkovac, a u cilju turističke valorizacije prirodnih potencijala naše opštine, 16. jula ove godine četvrti put organizuje avanturističku trku Northern Challenge (Izazov Sjevera). Ova turističko-sportska manifestacija, koja iz godine u godinu okuplja sve veći broj zaljubljenika u avanturistički turizam, obuhvata tri discipline: vožnju kajaka rijekom Tarom od Mojkovca do Kaludre - 12 km; penjanje na planinu Sinjajevinu od Kaludre do crkve Ružice - devet kilometara i vožnju bicikla (mountainbiking) od crkve Ružice, preko Sinjajevine do Mojkovca - 26 km, što ukupno iznosi 47 km.

Prošle 2010. godine u organizaciju ovog događaja uključili su se: Program Game Set Peace, Međunarodni olimpijski komitet, Crnogorski olimpijski komitet i naši prijatelji: Nikšićko pivo i Delta Sity.

Start i cilj trke nalaze se na ulazu u Mojkovac, to jest na Starom mostu, koji je i simbol ovoga grada, a naša namjera je da na ovom prostoru formiramo jednu turističku zonu.

Na trci su učestvovala ekipe iz Srbije, Mojkovca, Kolašina, Podgorice i Nikšića. Ukupna dužina rute bila je 48 km, a prvoplasirani tim „Tara” iz Mojkovca (Radovan Čobeljić, Ivan Bošković, Milan Obradović i Bojan Milačić) prešao je za 4 sata i 45 min. Drugo mjesto na trci, osvojila je ekipa „Highlander” iz Kolašina, dok su treće mjesto zauzeli „Serbia Adventure Team”. U triatlonu su učestvovala i dvije djevojke: Ružica Stanković iz Podgorice i Marija Stamenković iz Srbije.

Ova manifestacija se organizuje u skladu sa

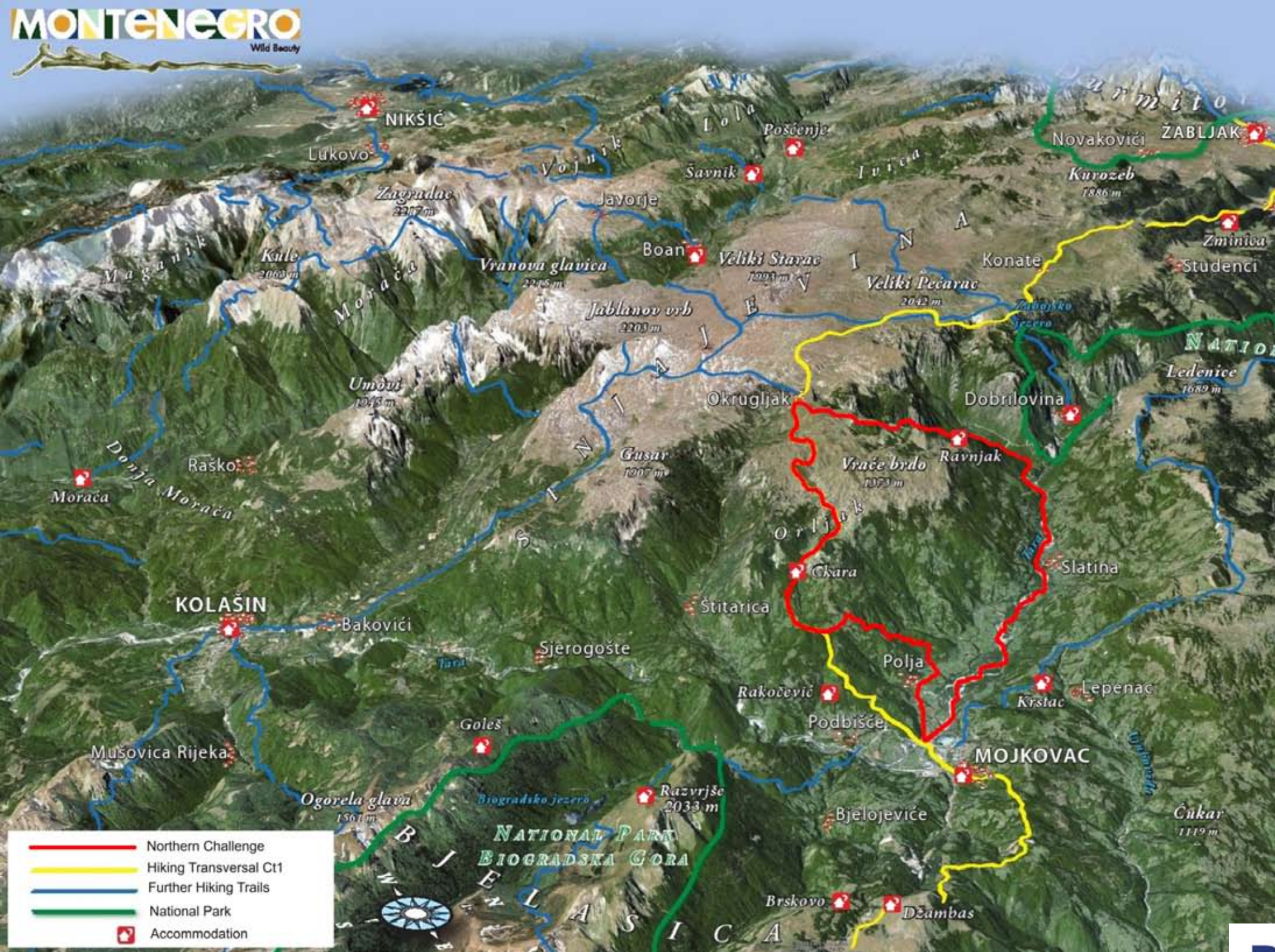

Za **prijavu** na trku i sve dodatne **informacije** možete se obratiti na sledeće kontakte:

Telefon: ++382(0)50/472-428

E-mail: tomojkovac@7-com.me

„Leave No Trace” principima. Naime, „Leave No Trace” (Ne ostavljajte trag) je program/obuka o etici u prirodi i uticajima rekreacije u prirodi, kao i o tehnikama za sprečavanje i svođenje takvih uticaja na minimum. Ne ostavljajte trag (Leave No Trace - LNT) je međunarodni program osmišljen da pomogne entuzijastima, koji vole da vrijeme provode u prirodi, da odluče o tome kako da smanje svoj uticaj dok pješače, kampuju, organizuju izlete, pješače po snijegu, trče, voze biciklo, love, veslaju, jašu konje, bave se ribolovom, skijaju ili planinare. Program pokušava da obrazuje sve one koji uživaju u rekreaciji na otvorenom o prirodi uticaja njihovih rekreativnih aktivnosti, kao i o tehnikama za sprečavanje i svođenje tih uticaja na minimum. Turistička organizacija Mojkovac je članica ovog Programa od 2008. godine, a za obuku su zadužena još tri sertifikovana Master Educatora LNT. ▶

Drugog dana Northern Challenge organizovano je takmičenje u Fly Fishingu (uhvati i vrati ribu). Na ovom takmičenju, uzelo je učešća 15 takmičara, među kojima je bilo i takmičara iz Njemačke, Kragujevca, Plava, Berana, Kolašina, Andrijevice i Mojkovca. Organizaciju takmičenja u fly fishingu je preuzelo SRD „Tara“ iz Mojkovca i SRD „Plav“ iz Plava. Prvo mjesto u fly fishing-u osvojio je Draško Filipović iz Berana, drugo mjesto Miloš Bojić iz Kolašina i treće mjesto Orhan Bašić iz Plava. Nagrađeni su i najstariji i najmlađi takmičari (najstariji: sedamdesetčetvorogodišnji takmičar iz Njemačke i najmlađi četvorogodišnji Luka Barać iz Mojkovca).

Nakon proglašenja pobjednika na samoj obali Tare, organizatori su pripremili dnevnu žurku za

sve zainteresovane ispod Starog mosta uz besplatno Nikšičko pivo i roštilj.

Kroz ovu dvodnevnu regionalnu sportsko-turističku manifestaciju organizatori žele da ponude turistima i pasioniranim ribolovcima koji borave na crnogorskom primorju dobar argument da vikend provedu na Sjeveru, uživajući u prirodnim ljepotama Mojkovca, prije svega Tare i Sinjajevine,

Naša namjera je da organizacijom događaja, kao što su: Northern Challenge, Kajakaški kampovi, Leave No Trace obuke i slično, kreiramo kvalitetnu turističku ponudu baziranu na prirodnim potencijalima opštine Mojkovac, koji se ogledaju u rijeci Tari, Zabojskom jezeru i planinskim masivima Sinjajevine, Bjelasice i Prošćenskih planina,

a poštovanje Leave No Trace principa su dokaz da se u Mojkovcu posebna pažnja posvećuje zaštiti životne sredine. Tome u prilog ide i činjenica da ulazimo u završnu fazu sanacije jalovišta koje će, na osnovu usvojenog idejnog, ubrzo postati jedna kvalitetna turističko-sportska zona koja će otpuniti ne samo turističku ponudu naše opštine, već i Crne Gore u cjelini.

Dejan Medojević

PRIJAVI SE, AKO IMAŠ PETLJE!

avantura triatlon

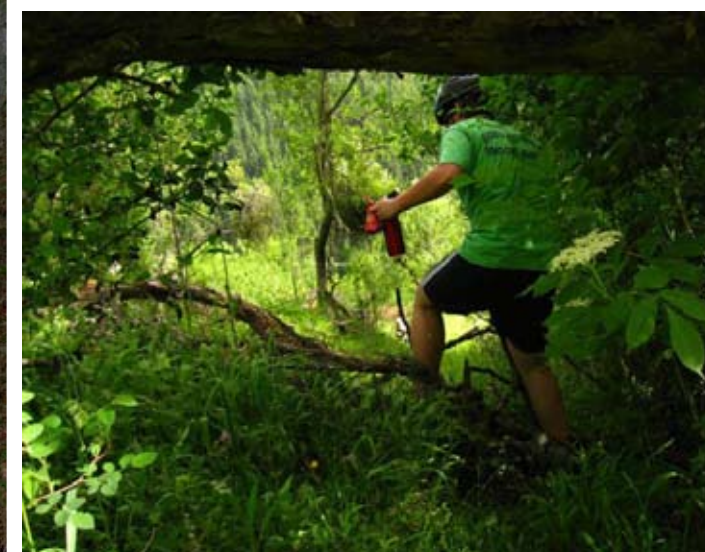
NORTHERN CHALLENGE

žurka fishing camp

MOJKOVAC, 17-18. jul
tel. (050) 472 - 428
e-mail: tomojkovac@t-com.me

Adventure race Tara

Budi i ti deo avanture na planini *Tari (Srbija)* od 10. do 12. 6. ove godine. Organizator obezbeđuje neophodnu opremu za učesnike, a na vama je da dođete...

Za sve one koji su prošle godine propustili 01 Avanturistički događaj na planini Tari imaju priliku da ove sezone budu deo drugog izazova. Pobegnite iz grada, pozovite prijatelje i uključite se u izazov, doživite prirodu i osetite duh planine Tare vozeći mountine bajk, prolazeći kroz kanjon, spuštajući se niz uže i tražeći put do cilja...

Potrebno je da napravite tim od dva ili četiri učesnika (u četvoročlanom timu mora da bude jedna devojka) i pripremite ekipu za izazov i ako ste spremni pridružite se čekamo vas!

AVANTURISTIČKA TRKA (Adventure Race) održaće se od 10. do 12. juna na planini Tari u organizaciji Adveture Team-a i suorganizatora Turističke organizacije Bajine Bašte i Nacionalnog parka „Tara“, prodavnice „Gora“ i Magic Map-a.

Ove godine organizujemo trku na 40 km za ozbiljnije učesnike i trku za rekreativce 15 km, najveći deo staze se prelazi mountine bajkom, koje organizator obezbeđuje i trka traje jedan DAN, a nedelju je organizovana vožnja brodićem po kanjonu Perućca.

Fond nagrada je obezbeđen za pobednike. ►

Ne oklevajte! Prijavite se, trka je počela!
Za **prijavu** na trku i sve dodatne **informacije** možete se obratiti na sledeće kontakte:
E-mail: adventure.srbija@yahoo.com
Podatke o trci možete pronaći i na Internet stranici: www.adventureteam.in.rs

AVANTURA

Ove trke spadaju u grupe multi sportova koje čine kombinacija više disciplina kao što su: mountain bike,ajak, orijentiring, kanjoning, trčanje, trekking... Karakteriše ih timski rad, bude u ekipi duh zajedništva i vrlo brzo pokazuje slabosti kod pojedinaca.

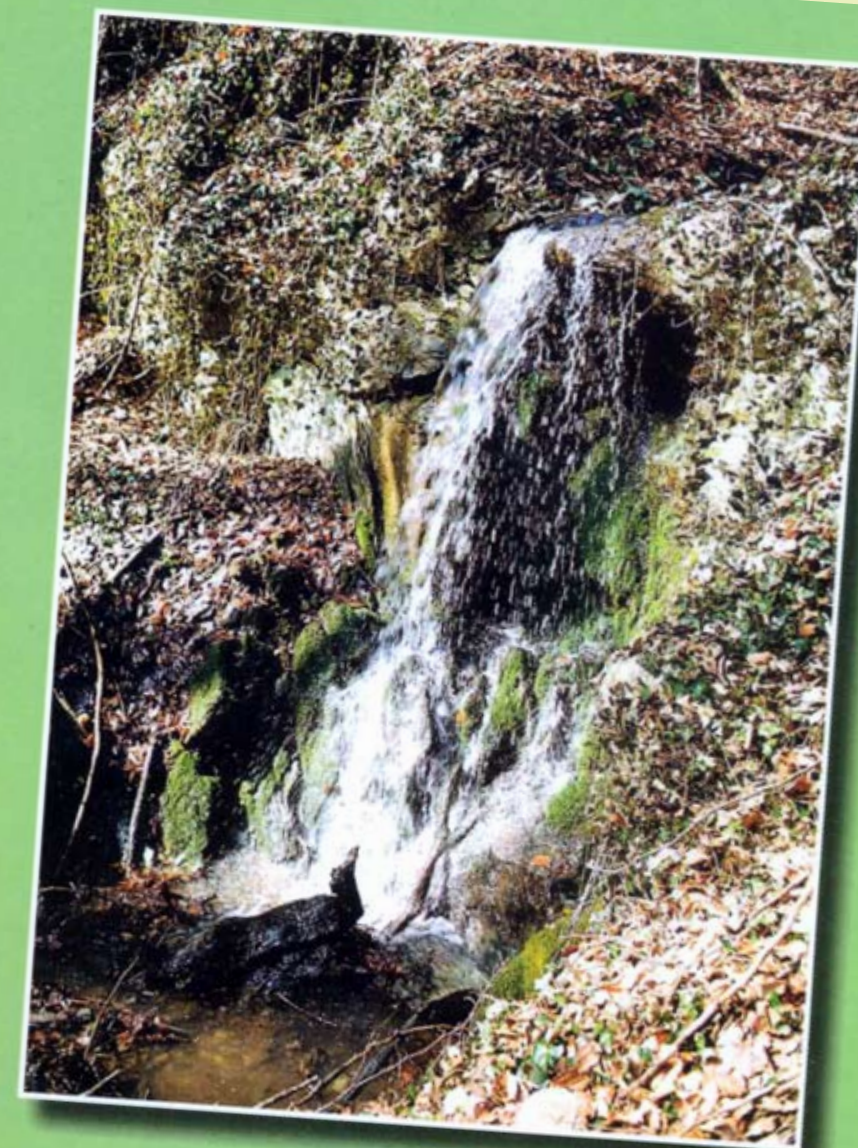
Jako su popularne u zemljama u okruženju (Hrvatska, Slovenije, Austrija, Italija...), gde dolazi preko 500 učesnika iz cele Evrope i imaju za cilj promociju turističkih potencijala zemlje u kojoj se organizuju.

Sama trka predstavlja svojevrsno testiranje sposobnosti tima i pojedinaca u timu. Uz pomoć mape sa kontrolnim tačkama neophodno je da takmičari pređu stazu za što kraće vreme, uz određene zadatke. Ovakav vid aktivnosti takođe je jako popularan poslodavcima (TEAM BUILDING) i plasiraju se firmama kroz razne programe.

Organizator obezbeđuje neophodnu opremu za učesnike, a na vama je da dođete. ■

Knjiga
sadrži **mapu**
Fruške gore sa
označenim vodopadima
i trasama kako do njih doći

Александар Дамјановић
СТИДЉИВИ ХУК
ФРУШКОГОРСКИХ ВОДОПАДА

Cena knjige je **300 dinara**

Knjigu možete **naručiti** putem telefona:
+381(0)21 528 114 i +381(0)64 376 46 66

Alpinistički *tečaj*

U organizaciji Alpinističkog odseka Čačak, u Ovčarsko-kablarској klisuri (*Srbija*) organizovan je alpinistički kurs za 13 polaznika. Takođe, članovi su uspešno organizovali postavljanje via-ferrate do pećine Turčinovac...

Od 18. do 23. 4. u organizaciji Alpinističkog odseka Čačak (AOČ), koju čine KES „Armadillo“, PD „Kablar“, u saradnji sa PAK „Kragujevac“, održan je letnji alpinistički tečaj u Ovčarsko-kablarској klisuri na kome je prisustvovalo 13 polaznika.

Teoretski deo kursa se sastojao iz orijentacije u koju je uključen kodeks ponašanja u planinama, zaštita prirode i priprema za uspone. U praktičnom delu kursa su se kucali klinovi, spuštalo se niz užu u dužini od 50 m (abzajl), radili su se sistemi za dizanje i spuštanje partnera (tereta), transportna sredstva, tehničko penjanje, usponi i padovi. Za vreme kursa ispenjana su tri alpinistička smeri i posećena je pećina Turčinovac do koje su korišćene tehničke mogućnosti u vidu čeličnih sajli i merdevina (Via-ferrata).

VIA-FERRATA

Inače, KES „Armadillo“ je u saradnji sa drugim planinarskim, speleološkim i klubovima ekstremnih sportova iz naše zemlje postavio prvu srpsku Via-ferratu (gvozdeni put) u Srbiji, do kulturno istorijskog mesta zbeg pećine Turčinovac. Prvi posetilac pećine je Slovenac Juraj Jug, koji je pećinu posetio davne 1953. godine. Od 1953. godine, pa sve do 17. septembra 2010. godine, pećinu Turčinovac je posetilo svega oko 50 iskusnih alpinista. Zahvaljujući ovom projektu, za samo devet meseci ovu pećinu posetilo je 280 planina-

Dodatne informacije o aktivnostima **Alpinističkog odseka Čačak** možete dobiti putem sledećih kontakata:
Telefon: +381(0)64/238-43-28
e-mail: armadillosport@yahoo.com
www.armadillosport.com

Levo: Mladen Makojević na steni;
 Gore: Alpinisti u pećini Turčinovac

ra. Do pećine se može doći uz pomoć vodiča KES „Armadillo“. Pećina se nalazi na 560 mnnv, Via-ferrata je dugačka 60 m i od prvog maja se nastavlja izgradnja kojom će ferrata biti produžena za 100 metara.

KES „Armadillo“ organizuje jednodnevne školske izlete, aktivne odmore u trajanju od jedan do pet dana u koje je uključeno penjanje, vožnja čamcima, vožnja biciklovima, posete pećina, prolasci kroz kanjone i još dosta toga...

PRVI PENJAČ IZ SRBIJE SA INVALIDITETOM
 U program kluba uključen je rad sa licima

ALPINIZAM

ograničenih sposobnosti, gde je mladi Mladen Makojević (17) počeo da obara ne samo svoje rekorde, već je pozvan da učestvuje na prvom svetskom prvenstvu u sportskom penjanju za osobe sa invaliditetom, koje će se održati od 16. do 23. jula u Italiji. Ovu pozivnicu Mladen je lično dobio od jednog od najpoznatijih penjača u svetu Filipa Ribijea, koji je upoznao Mladena u petoj beogradskoj gimnaziji u Beogradu, a ovaj susret je omogućio KES „Pozitiv“ iz Beograda. Mladen će na tom takmičenju biti jedini predstavnik Srbije. Koristimo ovu priliku da zahvalimo klubu „Pozitiv“ na uspešnoj saradnji i što su omogućili Mladenu odlazak na Mon Blan. To će biti odlična kondiciona priprema za Mladena pre takmičenja u Italiji. ■

Gore: Mladen Makojević i Filip Ribije; Dole: Mladen na steni

„apadaju” met

zapuštenim prostorima bez dozvole. Mogli bi ih zvati grafitima sa suncokretima i petunijama. „Odaberemo mesto i dođemo bez dozvole. Uradimo ono što treba da uradimo i izgubimo se”, kažu Tereza Blaner i njen partner Dog, koji su pokušali da sađenjem cveće upoznaju i spase zaboravljeni deo svog vašingtonskog komšiluka. Oni imaju i svoje blogove na kojima pišu o svojim baštovanjskim grafitima - često načinjenim krišom i pod okriljem noći. Često koriste Internet za oglašavanje o mestu naredne „akcije”.

Levo: „Produkt” gerilskog rada u Londonu; desno: aktivistkinje beru lavandu. Pokret finansira svoje aktivnosti prodajom kesica lavande

U gerilskoj važno da se zahtevaju se sadi zelenilo, g nešto lep

smart art

novinski prelom
fotografija, dizajn
lektura, korektura
PR tekstovi
knjige, magazini,
katalozi

izrada web sajtova

već od 50 evra

062 22 37 47

smart.art@live.com

www.
smartart-studio.com

Ve
Iz zemlje i
dana jedn
Zvezdari

JKP „Zelenilo” Beograd. Ak
nosi naziv „Svakog dana je
novo drvo na Zvezdari”, a d
godine biće zasađeno 365
- za svaki dan u 2010. godi
jedno. Cilj akcije je da se ži
sredina dugoročno učini zd
jom, a ekološka svest podi
na nivo odgovornog ponaš
prema budućnosti i genera
koje dolaze.

otvara za posetioce

learne nearede na svetu, od sled
setioce, najavio je ukrajinski mini
Baloga tokom obilaska zatvoren
stratorom Programa Ujedinjen
U ukrajinskom ministarstvu reč
avljanju bezbednih ruta za pose
eksploziji koja je 1986. godine uni
radila veliki deo Evrope. Stotine hi
z svojih domova u Ukrajini, Beloru
mesta i sela zarasli u brezovo dr
k organizuju privat

RADIO
STAGE

Poslednji grad *Inka*

Kusko je prestonica i svetinja nekadašnje imperije Inka. Ako ikada dođete u Peru, obavezno pogledajte šta je preživelo 500 godina španske čizme...

U davna vremena Peruom je vladala tama... A onda je bog Inti predao zlatnu palicu svojoj deci Manku Kapaku i Mami Okljo i rekao im da krenu severno od jezera Titikaka i postave temelje grada na mestu gde je zabodu. Tako je nastao grad Kusko - na jeziku kečua „pupak sveta“, a za srećnike koji su imali priliku da ga posete „ljubav na prvi pogled“...

Naporne sate putovanja vrlo brzo će potisnuti susret sa neočekivano energičnim ljudima ovog podneblja, kulturnim vrednostima i vanzemaljskom živosti mesta. Kratkotrajno prilagođavanje životu na preko 3.000 m n.v. tek će biti pravi izazov. Na ovim visinama vazduh je poprilično razređen, te su uslovi života ostavili traga i na srcima njegovih stanovnika. Naime, podarili su im „veće srce“, i to nije samo fraza već neoboriva činjenica - ljudi u ovim krajevima imaju razvijeniji grudni koš i srčani mišić...

Njihova bakarna lica uz mistični, zagonetni pogled i blistavu crnu kosu, širok, nostalgičan osmeh i toplinu očiju iz kojih zrači srdačnost i gostoprimstvo nećete tako lako zaboraviti. Ta šarena odeća i simpatični šeširi, prisnost i široki osmeh pomešan sa dozom melanholije u očima ono je što ćete zauvek poneti iz ovog grada i iz ove zemlje.

POSLEDNJA PRESTONICA

Grad Kusko jednim delom leži na padinama okolnih planina te su mu i ulice u tom delu izgrađene u vidu stepenica. Pored strmih uličica u kojima je pravo zadovoljstvo zalutati, donekle je privlačna i ta mešavina pretkolumbijskog i kolonijalnog perioda. Ona mu daje nekako specifičan šarm, ali, njegova prava specifičnost je ipak u tome što su temelji gotovo svih građevina podignuti iz vremena Inka, a kasnije na njima nadograđene modernije strukture. Sve je poput nekakvog ukusnog kolača - kora, fil, pa drugi fil uz tajni sastojak, naravno, koku.

U središtu grada nalazi se Plaza de Armas (Trg oružja), gde se tokom večernjih časova uživa u živahnosti i čaroliji koja intenzivno pulsira mestom.

Među muzejima, spomenicima i palatama, nezao-bilazan je hram Sunca - Korikanca (Zlatna bašta) i

Levo: Poslednje utvrđenje drevne civilizacije;
Gore: Pogled sa Maču Pikčua
.....

manastir Santa Domingo, ispod kojega su nakon zemljotresa pre oko 60 godina pronađeni ostaci originalnog hrama Inka. U središtu trga nalazi se fontana, karakteristika gotovo svih latinoameričkih gradova.

Samo su tri Španca, Pizarovi ljudi, videli Korikancu u njenom punom sjaju. Kradući pred sobom sve što se moglo poneti, nekako im je promakao Disk Sunca, iako su kasnije prijavili njegovo postojanje. Međutim, kada su se ponovo vratili - nije ga bilo. Vrednost Diska se ogledala i u tome što je bio poziciran tako da „hvata“ jutarnje sunčeve zrake i baca ih na hram... Inače, priča o zlatnom Disku seže u period pre 50.000 godina u vreme civilizacije Lemurija. Tek je nakon njihovog „potonuća“, kada su spiritualno bili spremni da ga prihvate i koriste za dobrobit čitave populacije, dospao u ruke Inka.

Inke su imale izuzetno naprednu civilizaciju i građevine otporne na česte zemljotrese. Njihovi piramidalni objekti su izgrađeni gotovo do perfekcije, te se stoga često polemiše o njihovoj (van)zemaljskoj izgradnji.

U Kusko kao prestonicu i svetinju nekadašnje imperije Inka slivalo se čitavo bogatstvo i odatle bivalo raspoređivano širom zemlje. Magičnim blještavilom grada bili su očarani, bukvalno zaslepljeni, Španci kada su ga prvi put ugledali, jer je ovaj grad pozlaćen sijao na suncu. Danas, nažalost, nema ▶

PERU

PHOTO: NICK PYE, REBECA HOYOS, IFEL BARRÉNECHEA

takvog sjaja, ali i dalje su prisutne ruševine i temelji nekadašnjih zdanja Inka kao svedoci na period kada se na prave vrednosti nije gledalo očima pohlepe.

PIZARO JE NEPISARO

I naravno, opet ta nezaobilazna priča o nepismenoj barabi koja je sa lica zemlje uspela da „počisti“ civilizaciju Inka. Francisko Pizaro, poznatiji je kao „bastard“...

Sa svojom bandom pobio je, pokrstio i opljačkao sve što je mogao, a ono što se nije mogao poneti - spalio je i srušio. Čemu sve to? Zarad čega? Pa, zbog zlata, naravno! To je pravi odgovor, iako je on pred svoje razloge stavljao krst, u čije ime je skratio stare hramove dižući na njihovom mestu bogomolje nekog svog boga.

A zlato je za Inke imalo simboličnu vrednost. Njegov sjaj je reflektovao moć vrhovnog Boga Sunca

.....

Gore: Pogled na Maču Pikču; Katedrala u centru Kuska; Zidine starog Kuska; Dole: Potomci Inka

– Intija. I mnogo su bili zbunjeni kada im je Pizaro tražio sobu punu zlata u zamenu za život Atahualpa – ovetog vladara njihove imperije. A onda dolazi i vrhunac Pizarove „ljudskosti“. Uprkos dobijenoj otkupnini i pristanku da se pokrsti, Pizaro šalje Atahualpa na pogubljenje... I upravo tu i tada počinje kraj jedne neverovatne civilizacije.

Međutim, iako su ih Španci pokrstili i navukli „civilizovano“ ruho, i dan danas ti isti ljudi žive u svom svetu, govore svojim kečua jezikom i neguju stare običaje. I ono što je uočljivo na prvi pogled jeste da su Indijanci, iako autentični i prvi, uvek sirotinja i stanovnici „drugog reda“. Upravo taj ukus gorčine sa sobom ćete poneti kada napustite ovo mesto pored, naravno, gorkastog ukusa lista koke.

ŠTA JOŠ VIDETI?

Inače, ako ste već došli dovde, nemojte propustiti da posetite Pisak, gradić star koliko i civilizacija Inka, a danas poznat po svojoj pijaci i šarenilu boja čilima, torba, šešira, nakitu i ukrasima, odeći, muzičkim instrumentima, začинима... Na svakom koraku možete kupiti kuvani kukuruz i to je dežurna poslastica kojoj ne možete odoleti ako je samo jednom probate...

Odlazak do Titikake, najvišeg plovnog jezera na svetu ili jezera „sive pume“ kako bi rekli na kečua jeziku, može biti zanimljiv. Posebno je interesantan obilazak plutajućih veštačkih ostrva na kojima živi zajednica Uru, etnička grupa koja je uspela da održi svoju specifičnu kulturu i način života do današnjih dana. Inke su smatrale da imaju natprirodne moći, te se nisu sukobljavali sa njima. Španci su ih gledali kao divljake, a mnogi lokalci ih i dan danas smatraju mentalno zaostalim. Naime, ostrva su sagrađena od trske i kontinuirano se obnavljaju jer delovi

INKE UKRATKO

- U društvu Inka svi su imali ista prava i obaveze. Jedini povlašćeni red bile su device Sunca, sveštenice u hramovima.
- Inke nisu prinosele ljudske žrtve. Najvažnija ceremonija je bila Inti Rajmi kada su zahvaljivali Suncu - vrhovnom božanstvu, čija je pratilja i supruga Mesec.
- Jednom godišnje, početkom septembra, sve ne-Inke bi morale napustiti grad Kusko, da bi Inke mogle izvršiti „sitwa“ - ritualno čišćenje.

koji su pod vodom vremenom trule. Turistima se pruža mogućnost odlaska na njih, hodanju po „sunderastom“ tlu i upoznavanju drugačijeg načina života.

Svetom dolinom Inka, dolinom reke Urubamba, nižu se ostaci starih utvrđenja... Sacsayhuaman predstavlja glavu pume, a Pumin zid i Zid zmije samo govore o tome koliko su Inke poštovalе svoje svete životinje posvećujući im važne delove hramova. Za Inke su postojale tri svete životinje: zmija koja simbolizuje podzemni svet, puma - ovozemaljski, i kondor kao simbol nebeskog sveta. Ollantaytambo je mesto kratkotrajne pobede Inka nad Špancima. Građevina je takođe u obliku pume, a najvažniji deo celog kompleksa nalazi se tamo gde bi anatomski bilo njeno srce. Pumine noge su glavni noseći zidovi i predstavljaju najsnažniji oslonac čitave građevine. Chinchero – rodno mesto duge... kako su samo znali da odaberu!

I gde god da se okrenete, na koju god stranu da pogledate vidik vam zaklanjaju impresivni planinski venci od najneobičnijih do intenzivno zelenih nijansi. Ako pomislite da se spustila magla – nije, to su oblaci.

STARA PLANINA

A na kraju doline nagrada – Maču Pikču (Stara planina). Kada ga ugledate, onako ukočenog pogleda, shvatite da je svaka žrtva penjanja dovde bila opravdana! Izvikan je opravdano i, nažalost, prosto ne postoje reči koje bi ga opisale na pravi način. Pomislite da je bolje možda ne opisivati ga ako ćete mu svojim rečima umanjiti vrednost.

Na pitanje kako je sav taj kamen dospao na ovu visinu sa tolike udaljenosti odgovor je: pravim putem. Svi Inka putevi su bili pravolinijski, a prav put je uvek i najkraći. Ali, da li je i najlakši? Odgovor je nestao sa Inkama...

A onda, javlja se i novo pitanje: kako je samo stotina pohlepnih Španaca moglo da sruši carstvo koje je podiglo Maču Pikču? Jedino objašnjenje je u verovanju Inka, koji su svoje vrhovno božanstvo Virakoče zamišljali kao visokog čoveka, bele kože, duge kose i brade, odevenog u metalno odelo, koji pored svoje dve ima još četiri noge, a pored svoje ima još jednu glavu i rep. To je, nažalost, slika i pri lika Pizara na konju... ■

GDE, ŠTA, KAKO...

Hrana i piće

Peruanska kuhinja je miks tradicije i „novih“ aroma Evrope, Afrike i Azije. Jedino ovde možete da kažete da je kuvani kukuruz autentičan...

Tradicionalno nasleđe Inka, uticaj španske, afričke i azijske kuhinje - to je peruanska kuhinja. Osnovu čine tri namirnice: kukuruz, krompir i chili, a broj njihovih kombinacija - neverovatan.

Karakteristično jelo za priobalne delove zemlje je ceviche – kombinacija skampa ili ribe mariniranih u limunovom soku sa chilijem uz kukuruz, slatki krompir i luk kao dodatak jelu.

Papas a la Huancaína - popularno je jelo od kuvanih i narezanih krompira u salati, pa pre-liveni malo ljućim umakom od sira i maslina; lomo saltado - pržena govedina; aji de gallina tanko - seckana pileтина u kremastom umaku od sira, mleka, oraha i žutih aji papričica; causa a la limena - račići ili hobotnica i komadima kuvanog mladog kukuruza.

Na ulicama se može kupiti tamales kuvani kukuruz sa mesom ili sirom umotan u listove banane.

U unutrašnjosti zemlje, u Andima kukuruz i krompir se kombinuju sa mesom alpake, svinjetinom i jagnjetinom, kao i slatkododnim ribama. Karakteristična poslastica je cobayo (meso morskog praseta) prženo sa umakom od kikirikija. To je autentično jelo Inka.

Tradicionalno peruansko piće je pisco, mešavina vinjaka, limuna, belanca i cimeta. Popularan je i bezalkoholni napitak chicha morada koji se pravi od jedne vrste ljubičastog kukuruza uz dodatak komadića ananasa, šećera i leda. Inca Cola penušavo je piće žute boje u Peru prodavaniji od svog ekvivalenta Coca-Cole. Tu su i, naravno, nezaobilazni za turiste - mate čaj (napitak bogova) i čaj od koke.

UKRATKO: Peru je mesto gde se jede ljuta hrana. Kukuruz je „mirođija u svakoj čorbi“, a morsko prase nije ljupki ljubimac već poslastica prste da polizeš. Umesto Coca-Cole, ovde se pije Inca-Cola, mate čaj i nezaobilazni čajić od koke.

Milijana Tomić, geograf

Kukuruzni čili

Cejlonska nirvana

Od Novog Sada do Istanbula vozom, a odatle avionom do Colomba, najvećeg grada i finansijskog centra Sri Lanke (ranije Ceylon). Ukupno preko 7.500 pređenih kilometara...

Prva, u najmanju ruku neobična, stvar koju primetite dok se avion spušta na aerodromsku pistu, koja se nalazi nedaleko od pomenutog grada, jeste gusto rastinje, palme i zelena boja koja preovlađuje na sve strane. Aerodrom u sred džungle? Zanimljiv početak putovanja.

PREVOZ

Kada se odlučite da krenete dalje u istraživanje ovog čarobnog ostrva i sednete u iznajmljeni auto, primetićete da je volan postavljen na pogrešnoj strani vozila?

U ovoj zemlji saobraćaj se odvija levom stranom, što je jedan od mnogobrojnih ostataka kolonijalnog nasleđa. Stoga svim potencijalnim putnicima

Autor teksta
u Ambalangodi

preporučujem da obavezno unajme i lokalnog vozača sa iznajmljenim automobilom.

Drugi razlog je krajnje haotično funkcionisanje saobraćaja i neka lokalna pravila koja nećete tako lako usvojiti. Zbog pomenutog načina vožnje, loših puteva na pojedinim deonicama, ograničenja brzine, kao i opuštenih vozača, ovde su pređeni kilometri i udaljenost vrlo relativna stvar.

Takođe, postoje i specijalna hibridna vozila, koja su jako pogodna za ovo podneblje - Tuk tuk (motorcikl sa konstrukcijom na tri točka, sa sedištem za dva-tri putnika iza vozačevog i krovom, bez bočnih vrata). Ovo je ujedno i najjeftiniji i najopušteniji način transporta na kraćim relacijama. Takođe, vrlo pogodan za glupiranje i međusobne trke pripitih turista.

Međutim ako želite da osetite udar adrenalina i pravu avanturu, onda je odgovarajući izbor vožnja međugradskim autobusom. Staromodni, dobro preparirani i očuvani autobusi indijske proizvodnje, koje krasi dizajn s kraja šezdesetih godina prošlog veka, sa šarenim cvetnim dekoracijama, heklanim miljeima na uzglavlju putničkih sedišta, posterima i ikonama Bude kineske

proizvodnje, napravljenim od led dioda koje svetlucaju kao najbolji lajt šou. Tu je i loklana zabavna muzika koja dopire sa velikih stereo zvučnika koji su polegnuti u gornjoj pregradi za prtljag, gomila putnika koji disciplinovano sede i uglavnom dremaju premoreni od dugog i napornog radnog dana, džinovski menjač pored volana i obavezna cigla ispod papučice za kvačilo, na kojoj iskusni, bivši reli vozač, sa trenutnim zaposlenjem u međugradskom prevozu, odamara nogu dok besomučno juri i pretiče ostale učesnike u saobraćaju. Neposredno pored stoji njegov nerazdvojni pomoćnik, koji naplaćuje karte putnicima tokom vožnje i naprekidno pritiska sirenu.. Da ne zaboravim i obavezno zvonce na kanapu, koje se proteže celom dužinom krova, a završava iznad vozačeve glave da bi mu signalizirali kada želite da siđete, odnosno iskočite iz vozila, jer se autobus zaustavlja samo par sekundi na usputnim stanicama. Tek toliko da neko od putnika siđe, a drugi uskoče u isti...

Egzotična diskoteka na točkovima, koja sumanuto juri neosvetljenim putevima, je definitivno doživljaj koji ne smete propustiti.

Voz je takođe zanimljivo prevozno sredstvo i zbog svoje brzine više namenjeno onima koji su skloni romantici i uživanju u krajoliku. I koji nemaju problema sa promajom!

Jer zbog temperature, čiji godišnji proseki iznosi 27°C, nema stakala na prozorima i nema vrata na većini dotrajalih vagona. To vam dopušta da se

Tuk tuk

umešate sa drugom školskom decom, stanete na stepenik, dok se drugom rukom držite za šipku kraj vrata i nagnete svoje telo i glavu kroz njih i osetite vetar u kosi.

Takođe, tu su i ventilatori postavljeni na tavanici vagona, kao i prosjaci koji svojim amaterskim muzičkim nastupima uveseljavaju putnike, dok istovremeno pokušavaju da zarade koji rupi.

HRANA I PIĆE

Manje ili više ljuta, ali ljuta. To je osnovna odlika lokalne hrane, šta god probali.

Rice and curry, Rotty, Kottu, Hoppers, kifle punjene ribom, rolnice sa kuvanim jajetom i začинима, krofnice sa lukom, Devilled Fish sa grila, rezance sa morskim plodovima....

Ako hranu kupujete na uličnim tezgama, uz to ide i prikladno pakovanje s ciljem da zadovolji higijenski minimum, – obična novinska hartija. Ili list iz zbirke zadataka iz matematike za treći razred na kvalitetnijem papiru, ako vam se posreći.

Zbog velikog broja stranih turista, postoje restorani sa evropskom hranom i prodavnice gde možete kupiti mleko, sir za mazanje, Nutellu i druge namirnice koje više odgovaraju našem načinu ishrane i malo odmoriti svoj napaćeni digestivni trakt.

Voće i povrće će vas zaprepastiti svojom raznolikošću, veselim i jarkim bojama, različitim oblicima, kao i nadasve egzotičnim ukusima. A cene su čak i za naše pojmove simbolične. Banane se ovde mogu sresti u više od 12 vrsta i boja. Čak i ubrati pored puta, ili u nečijem dvorištu, ako ste dovoljno ▶

Levo: Ribarski čamac;
Desno: plaža

brzi. Takođe, možete probati i ananas na štapiću, domaći specijalitet prilagođen turistima.

Lokalno pivo je odličnog ukusa i prigodnog pakovanja od 0,625 l (jedna UK pinta). Rakija od kokosa (Arrack) u kombinaciji sa koka kolom ili pivom je omiljeno piće muškog dela populacije.

Mleko se slabo konzumira među lokalnim stanovništvom, osim sa čajem (Tea), ili voćnim napicima različitog ukusa (Lassi). Čaj je, pored cimeta, kafe, kokosa i kaučuka, jedan od najpoznatijih izvoznih artikala ove ostrvske zemlje. Cejlonski čaj je ustvari ekvivalent engleskom crnom, ili zelenom čaju, koji se služi sa mlekom (Tea) ili bez njega (plain tea). Tu je i mnoštvo začina koji plene svojom aromom i bojama i predstavljaju neizostavni deo svake lokalne pijace.

STANOVNIŠTVO

Veseo i ljubazan narod koji i pored skromnog ekonomskog i socijalnog statusa zna da se domaćinski ophodi prema turistima. Pogotovo ako se iskradete u područja koja nisu turistički centri prepuni mladih Evropljana. Tek onda možete osetiti iskrenu gostoljubivost i otvorenost lokalnog stanovništva. Srećom, svi se služe engleskim jezikom na nivou koji omogućava nesmetanu komunikaciju, mada njihov specifičan akcenat ponekad zadaje silne probleme.

Mnogi od njih će vam samoinicijativno prići na ulici i ponuditi pomoć oko traženja prevoza, ili vas usmeriti i objasniti kako da najlakše stignete do željene lokacije u gradu. Naravno, ne tražeći nikakvu nadoknadu za to. Neki će vas jednostavno pozvati i na večeru u svoj dom.

Neobavezno čavrljanje na ulici, u vozu ili autobusu sa lokalnim stanovništvom je rado upražnjavani ritual koji vam uvek izmami osmeh na lice.

Neki građani srednjih godina se na pomen Srbije, tačnije bivše Jugoslavije, rado sete maršala Tita i Pokreta nesvrstanih, što nekad može da bude jako korisno (pogotovo ako je u pitanju

Levo: Sirotište za slonove;
Desno: Ležeći Buda

vlasnik pansiona sa kojim dogovarate cenu za smeštaj).

Ono što je evidentno na svakom koraku je zadovoljstvo lokalnog stanovništva svakodnevnim životom, njihova blagost i odsustnost zavisnosti od materijalnih stvari, pozitivan stav i prisutnost sasvim drugačije životne filozofije. Tome verovatno doprinosi sunce i topla klima tokom cele godine, ali isto tako i opšteprihvaćeno verovanje u reinkarnaciju.

Školska deca su jednobrazno obučena u istovetne uniforme. Devojčice nose lepe, bele haljine sa kosom uredno vezanom u rep, a dečaci bele košulje, plave ili bele bermude i cipele.

Lokalne devojke se u svakodnevnim prilikama, za naše pojmove, dosta smerno oblače. Ne idu na plažu i ne izlaze uveče po kafićima i diskotekama, što je takođe u skladu sa religijskim nazorima ove zemlje, pa je sva pažnja mladih Sri Lančana usmerena na strankinje koje tu provode svoj odmor. Što nekad može da bude više, ili manje prijatno iskustvo...

PRIRODNE LEPOTE I ZNAMENITOSTI

U centralnom, planinskom delu ostrva se nalaze ostaci mnogih drevnih dinastija i starih kraljevskih palata, kao i budističkih i hindu hramova: Sigiriya (drevni grad na džinovskoj steni izgrađen u petom veku), Dambulla sa pećinskim hramovima i statuama Bude i sjajnim fresko slikarstvom, zatim, obavezni noćni uspon na Adam's Peak (planinski vrh od 2.243 mnnv i pređenih 5.500 stepenika prilikom uspona do budističkog manastira na samom vrhu, gde dočekujete izlazak sunca sa stotinama drugih hodočasnika), Kandy (poznat po tradicionalnim plesovima, botaničkoj bašti sa retkim endemskim vrstama i muzeju), kao i čuveno sirotište za slonove Pinnawala, zatim Ella i Nuwaraeliya, mestašce na 1.920 mnnv sa svojim nepreglednim plantažama čaja i mnogobrojnim vodopadima, su samo neke od zanimljivih lokacija koje treba obići. Baš kao i nsvakidašnje iskustvo odlaska

Ručna izrada cimeta

u pravu džunglu i susret sa divljim životinjama u nacionalnom rezervatu Sinharaja Rain Forest, ili rečni safari na ušću reke Maduganga u okean.

Od životinjskog sveta, najzastupljeniji su komarci, koji se mogu bez problema sresti u svim delovima ove zemlje, kao i mali tropski majmuni, dok pijavice, zmije, krokodile, slonove i lavove možete videti samo u određenim prirodnim rezervatima.

MORE I PLAŽE

Voda u ovom delu Indijskog okeana je topla (oko 28 °C), biljni i životinjski svet raznovrstan (korali, šarene tropske ribice, tune, barakude, kornjače, u nekim delovima i čitava jata delfina), a mnogobrojne olupine trgovačkih brodova, kao i zanimljiv podvodni reljef čine ovaj lokalitet pogodnim za ronilačke izlete. Veliki talasi pružaju nsvakidašnji doživljaj

Prodavac kokosa na plaži

za mnogobrojne surfere. Kilometrima duge plaže, oivičene palmama, su idealno skrovište za mirniji odmor. Beli, mekan poput brašna, pesak je savršen za celodnevno izležavanje na toplom suncu uz lokalno pivo, egzotični koktel, ili sok od kokosa. Šareni ribarski čamci specifičnog duguljastog oblika sa katamaranom su još jedna posebnost ovog podneblja.

Ambalangoda, Kogala, Galle, Mirissa Matara, sa svojim skrivenim, kilometarskim plažama su biseri jugozapadne obale, baš kao i mesta Unawatuna i Hikkaduwa u kojima je čuveni pisac i futurista Artur Clark proveo poslednje godine svog života dremkajući u hladu kokosovih palmi, šetajući po predivnim plažama i razmišljajući o beskraju univerzuma... Jer...ovde svako može da pronađe svoju nirvanu.

Tekst i foto: Jovan Bogdanović

XIX MEĐUNARODNA BICIKLISTIČKA TRKA VETERANA I AMATERA

DUNAVSKI KUP

2011

Info za sve aktuelne trke: www.danubecup.org

Šator za poneti

Tema ovog broja magazina „Moja planeta” jeste kamping, pa je red da i ja podržim nastojanje urednika da vas pripremi za boravak u prirodi...

Kada mi je urednik magazina „Moja planeta” naručio temu „oprema za kamping”, već sam imao u glavi spisak osnovnih outdoor stvari: oprema za preživljavanje, biberni sprej za medvede, serum za ujede zmije... Ukratko, još jedna prilika da se nasmejemo na račun odvažnog momčeta Beara Gryllsa.. Međutim, sitnim slovima u dnu maila pisalo je: „Šatori: vrste, preporuka i test”. Pu, malera! Pa, „engleski medvedi” sve te fensi konfore izbegava u širokom luku! Dakle, u ovom tekstu nećemo ni pomenuti Beara Gryllsa...

Uspavana lepotica...

KOJI ŠATOR?

Danas postoji toliko tipova i vrsta šatora da kada uđete u prodavnicu teško možete da pogrešite ukoliko znate šta vam je konkretno potrebno. Jedini ograničavajući faktor može da bude cena.

A da li znate šta vam je potrebno? Koliko često koristite šator, sa koliko ljudi nameravate da ga delite, da li ćete u njemu „forsirati livadu” ili prkositi olujnom vetru na 5.000 mnv... Sve su to pitanja od kojih zavisi i vaš izbor... Uzeću sebe kao primer, jer kampujem u proseku triput godišnje po nekoliko dana, što je daleko više od prosečnog fensi planinara, ali ipak mnogo manje od onoga što bi outdoor populacija inače trebala da radi. Elem, meni je potreban suv i zaštićen prostor površine od oko dva kvadratna metra, u kojem ćemo ja i moja oprema biti zaštićeni od raznih meteoroloških gnjavaža, insekata i gmizavaca. Idealan prostor od dva kvadrata je mera po osobi i sve ispod toga je gužvanje, a preko toga nepotreban luksuz koji ćete nositi na leđima. Ako uzmete u obzir da težina šatora može da varira od tri do čak osam kilograma, jasno vam je da pre odlaska u pazar dobro morate promisliti o idealnom šatoru.

Ja volim šatore sa tremom u kojem mogu da ostavim cipele, primus, prljav veš... Ukratko, sve ono što ne bih želeo svu noć da mirišem u šatoru.

SLOJEVI ŠATORA

Postoje jednoslojni (single wall tent) i dvoslojni (double wall tent) šatori, a ja preporučujemo ove druge jer su mnogo bolji pri niskim pretemperaturama i kada dolazi do kondenzacije. Ovakvi šatori imaju unutrašnji i spoljni zid, a između njih je sloj vazduha koji je odličan izolator. Takođe, kada se pred zoru maksimalno spusti temperatura, vaš šator se neće „oznojati” i vi nećete biti mokri do gole kože. Pored toga, kiša i vetar teže probijaju dva sloja od jednog, pa je i toplije u ovakvom šatoru.

Međutim, mana dvoslojnih šatora jeste težina. Iako su svi novi šatori proizvedeni od modernih materijala i značajno su lakši, imajte u vidu da je spoljni sloj uvek teži i skuplji, pa treba računati i na taj momenat. Mnogi se zbog toga odlučuju na jednoslojne sa odvojenom cirađom od debljeg najlona.

POSTAVLJANJE ŠATORA

Sigurno ste iz teksta mog dragog urednika, koji je on aranžirao na prvih deset strana magazina, već shvatili da prilikom postavljanja šatora treba birati suvo

TIPS & TRICKS ZA ŠATOROVANJE

Na šta treba da mislite dok kupujete šator:

1. Od koliko slojeva treba da se sastoji vaš budući šator
2. Kvalitet platna, konstrukcije (da li su šipke aluminijumske, plastične...) i klinova
3. Komplikovanost sklapanja i pakovanja
4. Funkcionalnost
5. Težina (sve preko pet kilograma je teško)

mesto na nešto višem nivou od okoline. Tako ćete izbeći felere sa mokrim podmetačem i potokom koji vam hrli u vreću. Druga stvar je postavljanje samog šatora. Ukoliko imate novi šator ili niste baš vični „montiranju”, najbolje je da pre polaska na kamping malo „odmerite snage” sa tom skalamerijom. Zamislite sumrak kišnog dana, blato, ućebanu, muljavu travu po kojoj treba da se valjate dok ne svane... Baš tu ste zaglavili sa svojim novim šatorom koji treba da sklopate u rekordnom vremenu, uvučete se u njega i presvućete se jer vas već od nogu nagrizla ozbiljna upala pluća... A vaš novi šator odbija poslušnost! Dakle, malo vežbe nikome neće škoditi.

U zavisnosti od vrste šatora postoji nekoliko sistema, ali ja vam savetujem da nakon izbora mesta, obavezno stavite podmetač pod šator. On je težak oko 200 grama, a garantuje vam nepromočivost od vlažne zemlje. Nakon toga sledi uklapanje konstrukcije i platna, a zatim postavljanje gorenjeg sloja.

VLAGA

Mnogi kamperi svoj jednoslojni šator pojačavaju običnim najlonom koji na nekoliko mesta pričvrste za zemlju. To obezbeđuje dodatnu nepropusnost u slučaju kiše. Ja to ne volim, jer se često desi da, ukoliko najlon ne štima najbolje, ostanete bez njega i pri najmanjem povetarcu.

Ukoliko odvojite samo malo više novca možete kupiti cirađu sa rupama sa svih strana (kao na kamionu). Lagana je, staje u džep ranca, a pokriva 2x3 metara. Ako je dobro učvrstite ni olujni vetar joj neće moći ništa.

PAKOVANJE

Vaša veza za vašim šatorom biće dugotrajna i intimna. Baš zbog toga morate da se ophodite prema njemu sa velikom pažnjom. Boravak u čistom, suvom i uredno spakovanom šatoru biće prava uživancija. Sve suprotno od toga doneće vam mnogo problema. Zato, ne žurite dok ga pakujete u torbu...

Ukoliko ste „zakačili” kondenzaciju, dobro izlufirajte šator. Uklonite cirađu i ostavite ga na suncu, da se dobro osuši, pa ga tek onda spakujte. Ako niste u prilici da to učinite, razmontirajte ga i spakujte, ali ga raspakujte i raširite čim budete mogli da ga osušite. Čuvajte ga grejalica i otvorenog plamena, jer će se sintetički materijal nepovratno oštetiti.

Takođe je važno da svoj šator spakujete tako da

Šatro PRC

Ne potcenjujte kinesku kamping opremu! Ali je prvo dobro onjušite i proverite da li je sve na broju i u skladu sa deklaracijom...

Oznaka „Made in China” ili „Made in PRC” nije popularna jer podrazumeva loš kavalitet i čudan miris proizvoda, ali da ipak vidimo šta nudi proizvod socijalističke provenijencije i kapitalističke orijentacije. Opredeljujemo se za dvoslojni šator dimanzija 220x150x105 cm, težine oko četiri kilograma. Cena je oko 15 evra u obližnjem „China shopu”.

Odlučujem da prvu probu šatora organizujem već u prodavnici. Gospoja negoduje, ali na kraju ipak pristaje da mi pomogne da prebrojimo sve šipke, vezove i raširimo krilo. Avanturistički duh je obuzeo i gazdu koji se zdušno dao u razmotavanje šatora. Začudo, šator ne „miriše” na DDT, već novu plastiku i to je momenat koji mi se već dopada. Utvrđujemo da je sve uglavnom na broju i u skladu sa deklaracijom. Ovo je jako važno uraditi pri kupovini, kako se ne bi dogodilo da kući donesete feleričan šator.

Drugu probu šatora organizujem u parkiću ispred zgrade. Biram ravan i pregledan teren sa travom, kako moj taze šator ne bi nastradao u nusproduktima kućnih ljubimaca. Iz praktične torbice izručujem šatora sa svim pinklama i ponovo razvlačim šatorsko krilo mog novog dvoslojnog šatorčeta sa jednim ulazom i malim tremom. Uskoro zaključujem da od ukupno šest, imam sedam šipki za konsturkciju... Kinezima se mora odati priznanje za jednostavnost i praktičnost. Iako ne razumem ni reč deklaracije koju je sa kineskog jezika preveo dobri „google translator”, sve je nekako jasno i za nekoliko minuta tu su obrisi mog novog bivka...

Treću probu obavljam u planini i ispostavlja se da nije ništa ni bolji ni gori od bilo kog markiranog šatora... Ukoliko ostavite do pola otvoren rajfešlus nećete se probuditi oznojani, što je, uostalom pravilo i u svakom drugom šatoru...

UKRATKO: Za oko 15 evra dobili ste standardni dvoslojni šator. Ne fali mu ništa, a nekada ima i viška...

Zoran Kalinić, hodač

sledeći put znate gde mu je početak, a gde kraj. Ukoliko dođete na logorsko mesto i pola sata tražite pinkle za konstrukciju – niste ništa uradili. Moj savet je da šator spakujete tako da mu se vrh nalazi na vrhu paketa. Tako ćete jednostavnim potezom izvući ceo šator i znaćete gde se šta nalazi. ■

Niški planinari čistili stazu

Planinari iz PD „Suva planina” iz Niša obnovili su stazu Ostrovica – Gradac. Nekada zapuštena i obrasla staza, sada je ponovo prava magistrala - prohodna i dobro markirana...

Sredinom aprila nas jedanaestoro zasukali rukavi i završili raščišćavanje staze Ostrovica – Gradac. Prošle godine staza je bila u očajnom stanju – jako zarasla i zapuštena. Članovi PD „Suva planina” za sada su uzeli na sebe obavezu da ovu stazu očiste do samog vrha i nadalje je održavaju. Veći deo staze je bio u tako očajnom stanju da je ogromno rastinje bilo prava pretnja da staza ostane zakrčena i kao takva neupotrebiva! Oslobodili smo više znakova markacije koji se nisu videli od gustog šiblja. Rad i trud se isplatio, sad je ispred nas prava magistrala, prohodna i osvetljena staza!

Ponosna sam na svoje drugare: Vojkana (od koga je i potekla inicijativa), Baneta, Branka i Jagodu, Gocu, Cecu, Nenu, Bobana i Tijanu, kojoj je ovo bila prva planinarska akcija. Kroz svoj uloženi trud dali su sliku o sebi, a svojim ličnim primerom pokazali šta je to normalan odnos prema životu, ljudima, prijateljima i svemu onom što je čoveku potrebno da bi se zvao čovekom, te da bi kao takav mogao uzdignute glave da korača po Zemlji.

Verujte, čoveku je malo potrebno da bude srećan. Sve dalje je pitanje stanja svesti i prioriteta u ličnom životu. Elem, otkad sam ja u planinarstvu svakodnevno slušam kako ne valja ovo, ne valja ono, treba promeniti ovo i ono i kod nas je sve naopako... Ovaj tekst je i pisan upravo u cilju apela. Kako krenuti u promene? Vrlo jednostavno - početi od samog sebe. Planinarstvo je, u stvari, više od gledanja i uživanja prelepih predela, iskustvo fotografisanja ili istraživanja novih predela, ili samog penjanja.

Postoje kvalitete u planinarstvu, koji nas drže u ubeđenju da je aktivnost u planini više od razbi-brige ili „ubijanja” slobodnog vremena, više čak i

od sporta, čak više i od druženja i upoznavanja s novim ljudima. Neka od najnovijih naučnih saznanja otkrivaju da boravak u prirodi doprinosi 20% boljem pamćenju i koncentraciji.

Bilo koji da je motiv u pitanju sasvim je sigurno da sam boravak na čistom vazduhu svakako doprinosi poboljšanju psihofizičkog stanja svakog čoveka. Pitam se da li je planinarenje strast? Sig- ▶

urno da - ponekad i mentalna prinuda. Pripadam generaciji onih koji su odrasli u gradu, u civilizaciji apsolutnog sivila i betona. Moji su roditelji specijalno organizirali izlete na selo da bi mogla da vidim kako izgledaju pojedine domaće životinje i kakav je uopšte život na selu. Činio mi se, tada kao detetu, strašan i surov. U malo zrelijoj fazi svoj bliži kontakt sa prirodom, odnosno vrtlarstvom, pronalazila sam u nekoliko saksija sobnih ili balkonskih biljaka. Priroda je od Boga dar, i data je čoveku na brigu i čuvanje. To je pomenuto već u prvim nekoliko redaka Biblije. Da li je slučajno čovek iz raja proteran upravo iz vrta?

Istražujući odnos planinara Niša prema našim planinama, došla sam do poraznog saznanja. Očigledno je u niškom planinarstvu veoma rasprostranjen i popularan onaj balkanski slogan „kad sakam, sakam, kad ne sakam kakam“. Istražujući po Internetu na upit „čišćenje i uređenje planinarskih staza“ kao rezultat izaći će oglasi i izveštaji mnogo-

brojnih planinarskih društava iz ravne Vojvodine. Nažalost, nisam primetila da je negde zabeležen bilo kakav doprinos niških planinara! Zna se da Tale povremeno organizuje i sprovodi akcije markiranja planinarskih staza. Svakako ne treba zaboraviti ogroman doprinos legendarnog Ljube Davidovića niškom planinarstvu uopšte.

Naša akcija je imala za rezultat više od pukog čišćenja staze, odnosno njenog većeg i kritičnijeg dela, bez obzira koliko to iziskivalo napora i zaslužilo svaku pohvalu. Tom prilikom naša je grupa dala jednu definiciju pravog planinara, jer biti planinar ne podrazumeva samo osvajanje već osvojenih vrhova, već i pozitivan i nesebičan način razmišljanja, prema čoveku i prirodi uopšte. Mi smo mali, ali uigran tim, oprilike jednakih rezona i potencijala, vedri, plemeniti i složni, stoga nam ništa nije nemoguće. Kad se penjemo, što se kaže penjemo se „muški“. Nakon toga umemo i da se družimo, pa i da zapevamo. Pojedini nam zameraju

na tome. Naša pobeda je za takve poraz. A mi nemamo potrebu niti da bilo kome pravdamo, niti bilo kome dokazujemo. Zadovoljstvo koračanja očišćenom stazom u povratku bilo je jače od zadovoljstva „osvajanja“ nekog od najzahtevnijih vrhova. Cenim da svaki čovek ima potrebu da se oseti korisnim i ispunjenim. Ovo je bio jedan od načina vlastitog ispunjenja.

Mi smo svoje delom pokazali. I tek da se zna, ovo nije kraj! Najmanje što možemo je da prenosimo i raspirujemo svuda oko nas vedru i pozitivnu energiju. Još jedanput srdačan pozdrav svima, vidimo se na „našoj“ stazi.

*Tekst i foto:
Maja Miladinović*

